2021

ARCHEOLOGIENOTA d'Arconatistraat te Dilbeek (Vlaams-Brabant)

ADEDE Archeologisch Rapport 760

Laurens Van Damme

Merel Van Eynde

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 760

Archeologienota d'Arconatistraat te Dilbeek (Vlaams-Brabant).

LAURENS VAN DAMME

MEREL VAN EYNDE

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2021
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1 Administratieve fiche ..... - 5 -
2 Bureauonderzoek ..... - 11 -
2.1 Archeologische voorkennis ..... - 11 -
2.2 Aanleiding van het onderzoek ..... - 11 -
2.3 Doel van het onderzoek ..... - 11 -
2.4 Huidige situatie projectgebied ..... - 12 -
2.5 Beschrijving geplande werken ..... - 12 -
2.6 Randvoorwaarden ..... - 13 -
2.7 Werkwijze ..... - 14 -
3 Assessmentrapport ..... - 30 -
3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied ..... - 30 -
3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied ..... - 32 -
3.2.1 Tertiair geologisch ..... - 32 -
3.2.2 Quartair geologisch ..... - 33 -
3.2.3 Bodem ..... - 35 -
3.2.3.1 Bodemtypekaart ..... - 35 -
3.2.3.2 Potentiële bodemerosie ..... - 36 -
3.2.3.3 Erosiegevoeligheid ..... - 37 -
3.2.3.4 Landgebruik ..... - 38 -
3.2.3.5 Gewestplan ..... - 39 -
3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied ..... - 41 -
3.3.1 Algemene historische situering ..... - 41 -
3.3.2 Historisch kaartmateriaal ..... - 43 -
3.3.2.1 Kaart van Frickx (1712) ..... - 43 -
3.3.2.2 Kaart van Villaret (1745-1748) ..... - 44 -
3.3.2.3 Kaart van Ferraris (1771 – 1778) ..... - 45 -
3.3.2.4 Atlas der Buurtwegen (1840) ..... - 46 -
3.3.2.5 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854) ..... - 48 -
3.3.2.6 Kaart van Popp (1842 – 1879) ..... - 49 -
3.3.2.7 Wereldoorlogen ..... - 50 -

3.3.1 Luchtfoto 1971 - 51 -
3.3.2 Luchtfoto 1979-1990 - 52 -
3.3.3 Luchtfoto 2017 - 53 -
3.4 Archeologische situering van het projectgebied - 54 -
3.4.1 Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving - 54 -
3.4.2 CAI Indicatoren - 57 -
4 Landschappelijk booronderzoek (2021I270) - 59 -
4.1 Werkwijze en strategie - 59 -
4.2 Situatie terrein - 60 -
4.3 Assessment landschappelijk booronderzoek - 62 -
4.3.1 Bodem - 62 -
4.4 Boorbeschrijvingen - 64 -
4.4.1 Beschrijvingen - 64 -
4.4.2 Boordiagrammen - 65 -
4.4.3 Boortransect - 70 -
4.5 Interpretatie landschappelijk bodemonderzoek - 71 -
5 Besluit - 72 -
6 Bibliografie - 74 -
7 Lijst van figuren - 76 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	Bureauonderzoek: 2021H301 Landschappelijk bodemonderzoek: 2021I270
Site	D'Arconatistraat
Projectsigle ADEDE	DIL-DAR
Ligging	D'Arconatistraat te 1700 Dilbeek
Soort onderzoek	Bureauonderzoek – Landschappelijk Bodemonderzoek
Aard van de vervolgwerken	Aanleg van een nieuwbouw voor een secundaire school.
Uitvoerder	ADEDE bv
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Simon Claeys 2017/00184
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bv
Periode uitvoering	Augustus en september 2021
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek, landschappelijk bodemonderzoek
Verstoorde zones	Zie plannummer 5

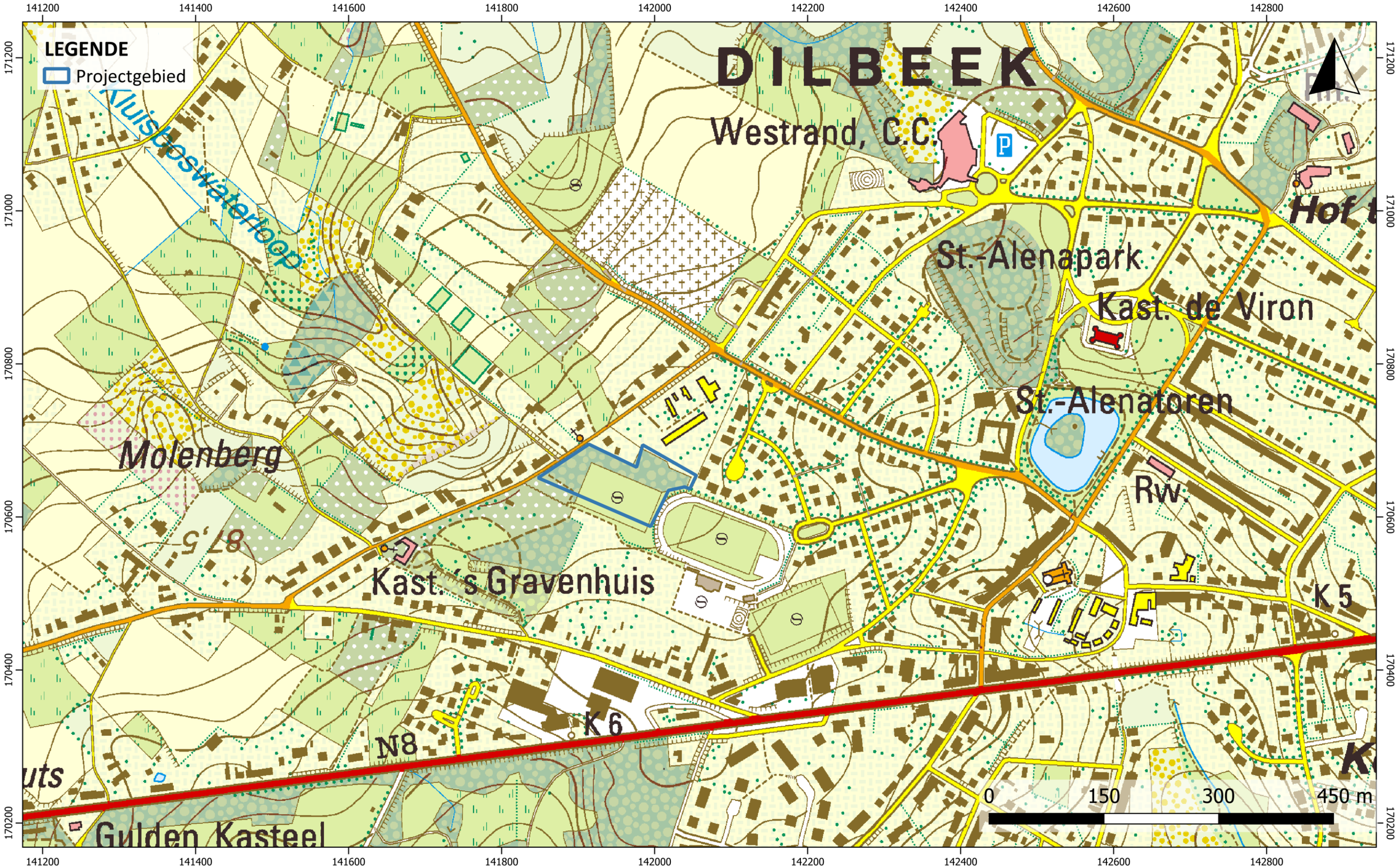

Dilbeek - Kasteelstraat

aangemaakt: 23 augustus 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Dilbeek - Kasteelstraat

aangemaakt: 23 augustus 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

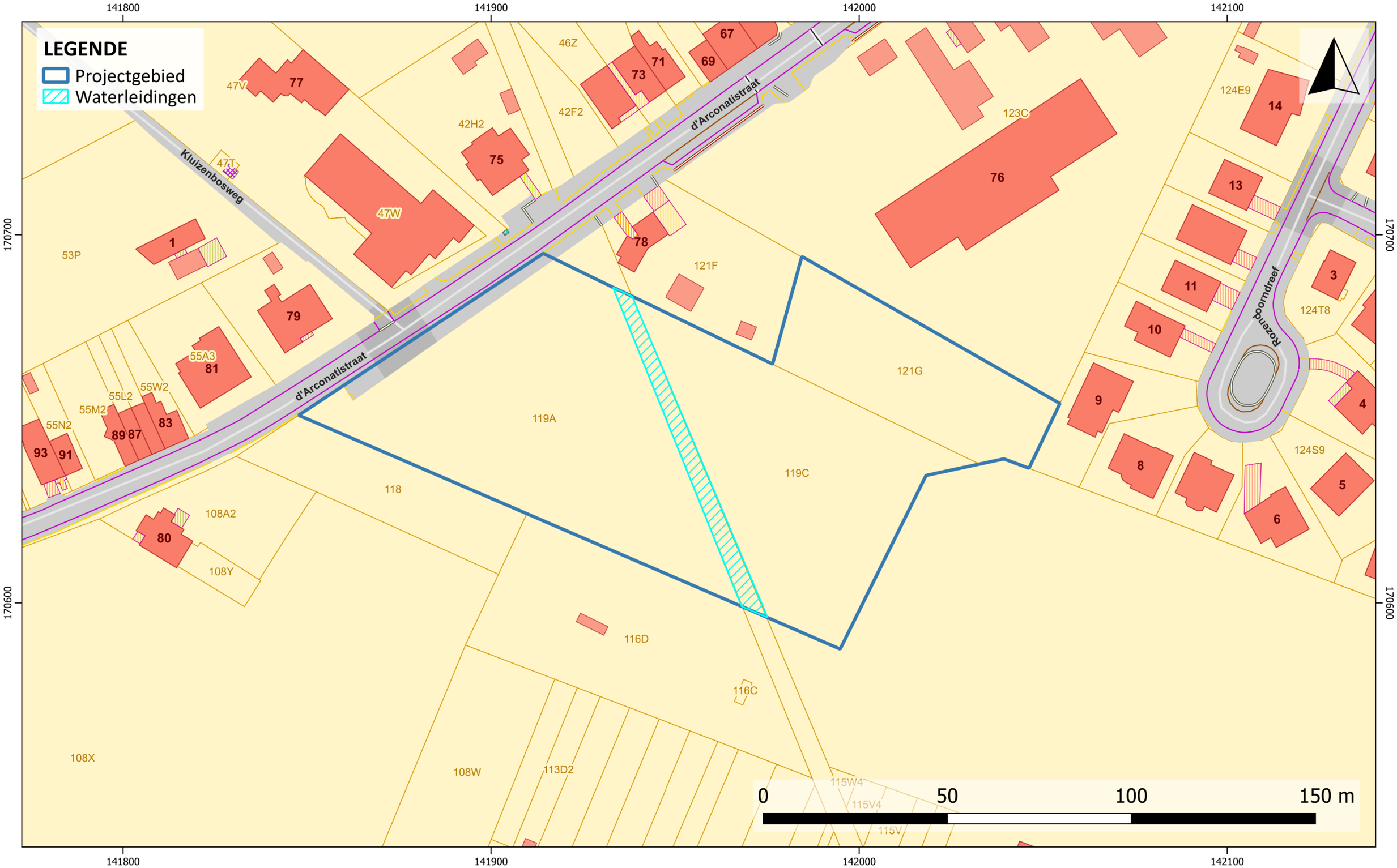

Dilbeek - Kasteelstraat

aangemaakt: 23 augustus 2021
bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

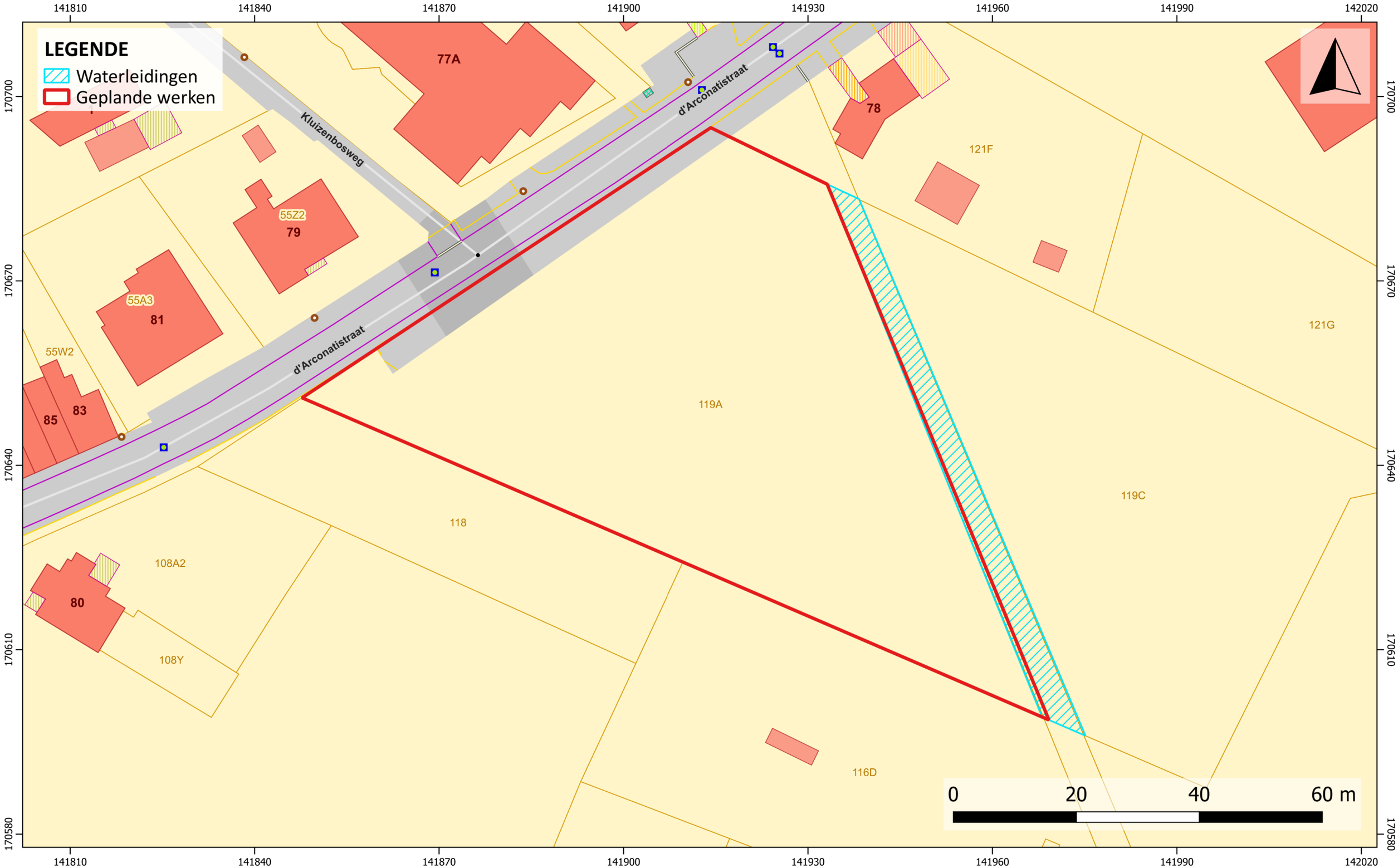

Dilbeek - Kasteelstraat

aangemaakt: 16 september 2021

bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

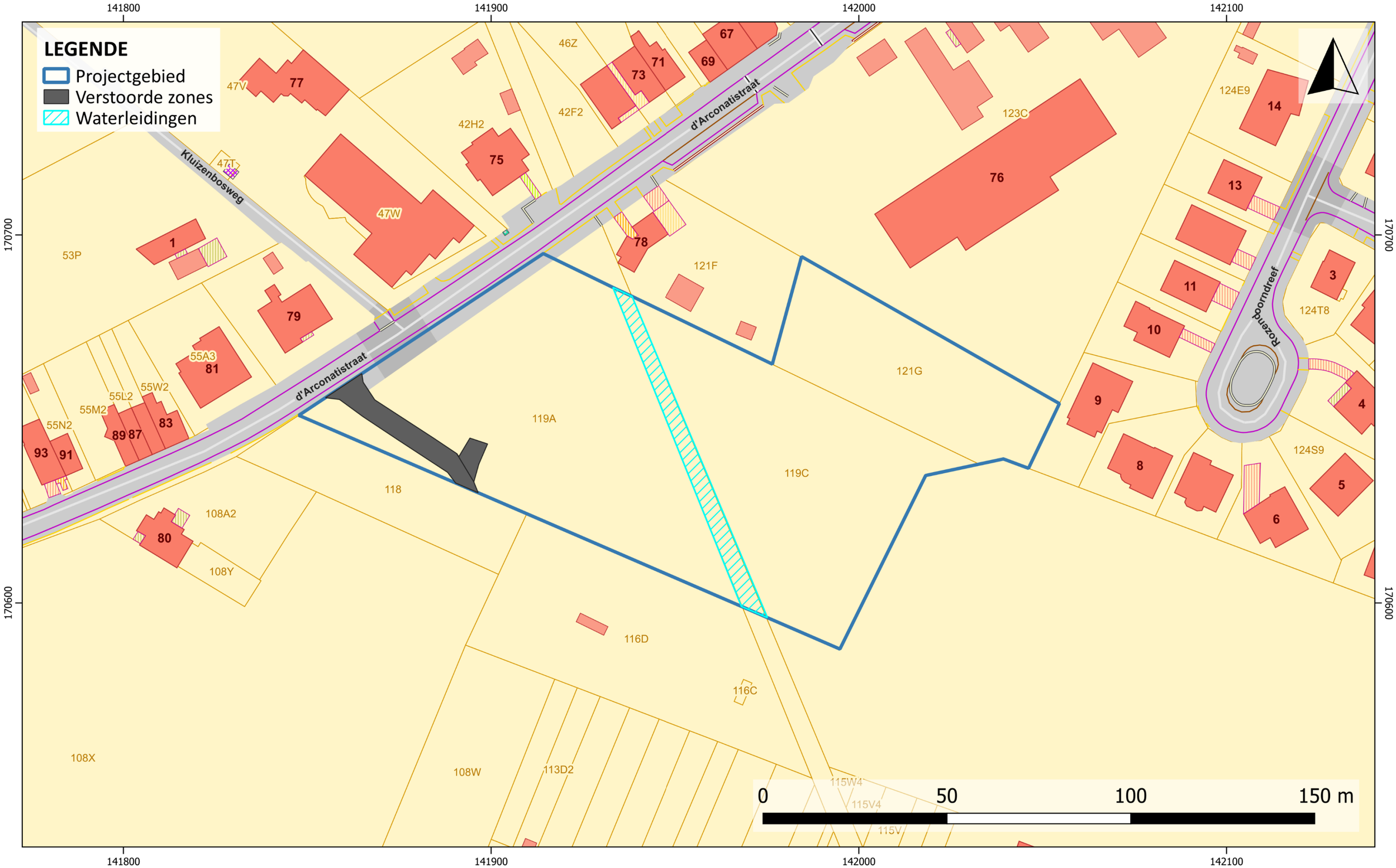

Dilbeek - Kasteelstraat

aangemaakt: 23 augustus 2021

bron: AGIV - QGIS - CRS: Lambert 72

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen de contouren van het onderzoeksgebied werd voorafgaand nog geen archeologisch onderzoek verricht. In de onmiddellijke en ruimere omgeving echter wel, deze vaststellingen worden toegelicht in het assessmentrapport.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handeling OF verkaveling waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 5000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

Het plangebied is gelegen in 1700 Dilbeek. Het gebied omvat percelen 119A, 119C en 121G die in verschillende fases ontwikkeld zullen worden. Omdat de eerste fase enkel op perceel 119A zal plaatsvinden, wordt op vraag van de opdrachtgever de archeologienota beperkt tot dit perceel (zie kaartnummer 4 hierboven). Ook het landschappelijk booronderzoek wordt gelimiteerd tot perceel 119A.

In het noordwesten grenst het projectgebied aan de huidige d'Arconatistraat. Het projectgebied is grotendeels onverhard. Een groot stuk van het gebied bestaat immers uit (een deel van) een voetbalveld. Dit veld wordt in het westen en noorden omringd door een onverharde, maar beboste zone. Doorheen deze zone loopt een Finse piste die bedekt is met schors. Aan de zuidwestelijke grens wordt het plangebied doorkruist door een verharde weg (bestaande uit betonstraatstenen). Echter betreft het slechts een relatief klein deel van het gebied dat door de weg wordt ingenomen. Aan deze weg grenst tevens een klein gebouw, zijnde een elektriciteitscabine. Ook zijn de banken (voor de wisselspelers) aan de rand van het voetbalveld verhard (bestaande uit cementbeton). In het noorden van het projectgebied lijkt een afsluiting te zijn opgetrokken. Vermoedelijk vormt dit een grens met de school die daar gelegen is. Aan de straatzijde wordt het gebied geflankeerd door bebouwing (die niet deel uitmaakt van eerdergenoemde school), terwijl in het (noord)oosten een woonwijk en een atletiekpiste met een tweede voetbalveld gelegen zijn. Het plangebied wordt doorkruist door een waterleiding van Farys in noordwest-zuidoostelijke richting (zie lichtblauwe strook op bovenstaande plannen). Beide loten die hierdoor opgedeeld worden zijn goed voor een totale oppervlakte van ca. 9800m².

2.5 Beschrijving geplande werken

De werken omvatten een eerste fase van de aanleg van een nieuwbouw voor een secundaire school. Dit behelst de bouw van een schoolgebouw met luifel en de aanleg van een toegangspad (publieke boulevard) en een inkom voor bezoekers en leerlingen (voorplein) die overloopt naar de speelplaats. Op deze speelplaats zullen ook een groene zone en moestuintjes aangelegd worden, begrensd door een beukenhaag. In het zuiden van het schoolgebouw zal tevens een fietsenstalling voorzien worden. Hier bevindt zich reeds een bestaand fiets- en wandelpad. Een deel van het pad (vooraan) zal wél heraangelegd worden.[1] In de omgeving van het gebouw bevinden zich ook een Finse piste en atletiekpiste. Ook ligt hier een bestaande buitenfitness. De geplande werken zullen plaatsvinden in het

[1] *Info opdrachtgever.*

westelijk deel van het plangebied, ter hoogte van de d'Arconatistraat, maar **niet** aansluitend op de straat.

Het schoolgebouw zal gefundeerd worden op een volle en stijve betonplaat met vorstranden langs de buitenste randen. De vorstranden gaan van de bovenkant van de funderingsplaat tot op de vorstvrije diepte (+-80cm onder maaiveld). De vloerplaat zal tot op 35cm diepte aangebracht worden. In het zuiden van het schoolgebouw (ter hoogte van de luifel) zullen tevens twee regenwaterputten met een totale inhoud van 35000 liter (ca. 2,5m diep), een infiltratieput van 10.000 liter (ca. 2,10 m diep) en een septische put van 5.000 liter aangebracht worden (ca. 1,75m diep). De nutsleidingen zullen op ca. 80 cm diepte aangelegd worden. Het gebouw zal bestaan uit een gelijkvloers en een eerste verdieping. De grootste ruimte op het gelijkvloers zal ingenomen worden door een foyer van 164m². Aan weerszijden van deze foyer bevinden zich allerlei lokalen en nutsvoorzieningen. Het gaat hier om lokalen die bestemd zullen worden als kantoor voor de directie (14m²), ICT-lokaal (6m²), vergaderzaal (20m²), een ruimte voor leerlingenbegeleiding (12m²), archief (12m²), kopieerlokaal (5m²), EHBO-lokaal (7m²), secretariaat (15m²), een medialokaal (18m²) en twee klaslokalen voor wetenschap en techniek (beide 47m²). Verder zullen ook vijf sanitaire ruimtes voorzien worden (van 4m², 5m², 6m², 14m² en 15m²), alsook twee ruimtes voor EGW (6m² en 8m²) en een berging (4m²). Deel van het gelijkvloers zijn ook een lift en trappen(hallen). Op de eerste verdieping komt men via de lift en trappen uit op een foyer van 30m². Aan weerszijden van deze foyer bevinden zich verschillende gedifferentieerde, individuele en stille werkplekken en presentatieruimtes over oppervlaktes van 188 en 189 m². Rondom deze werkplekken bevinden zich vier instructieruimtes (oppervlakte niet nader gedefinieerd) en twee lerarenlokalen (11m² en 32m²). Aansluitend aan de foyer zijn ook een sanitaire ruimte (4m²) en een berging (4m²) voorzien. De eerste verdieping zal tevens bereikt kunnen worden via twee trappen aan de buitenkant van het gebouw. Op het dak van het schoolgebouw zullen verder PV-panelen met een totaal vermogen van 6.500 Wp worden aangelegd.

Het dient opgemerkt te worden dat waterleidingen van Farys het plangebied diagonaal doorkruisen. Hierover mag niet gebouwd worden[2]. Enkel de speelplaats zal hier aangelegd worden. Op deze plaats mogen ook geen ingrepen in de bodem plaatsvinden.

2.6 Randvoorwaarden

Het voetbalveld is momenteel in gebruik door de lokale voetbalclub. Omwille van de continuïteit van het gebruik kunnen voorafgaand geen onderzoeken met ingreep in de bodem uitgevoerd worden. Omwille van maatschappelijke redenen wordt een archeologienota met uitgesteld traject opgesteld.

[2] *Info Opdrachtgever*

2.7 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
  - Inplantingsplan huidige toestand
  - Inplantingsplan geplande toestand
  - Doorsnede bestaande toestand
  - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
  - Topografische kaart
  - Orthofoto
  - Kadasterkaart
  - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
  - Tertiair geologische kaart
  - Quartair geologische kaart
  - Bodemtypekaart
  - Potentiële bodemerosiekaart
  - Erosiegevoeligheidskaart
  - Bodemgebruiksbestand
  - Gewestplan
- Historische situering:
  - Kaart van Frickx, 1712
  - Kaart van Villaret, 1745-1748
  - Kaart van Ferraris, 1777
  - Atlas der Buurtwegen, 1840

- Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
- Kaart van Popp, 1842-1879
- Wereldoorlogen
- Luchtfoto’s

- Archeologische situering:
  - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
  - Inventaris Onroerend Erfgoed

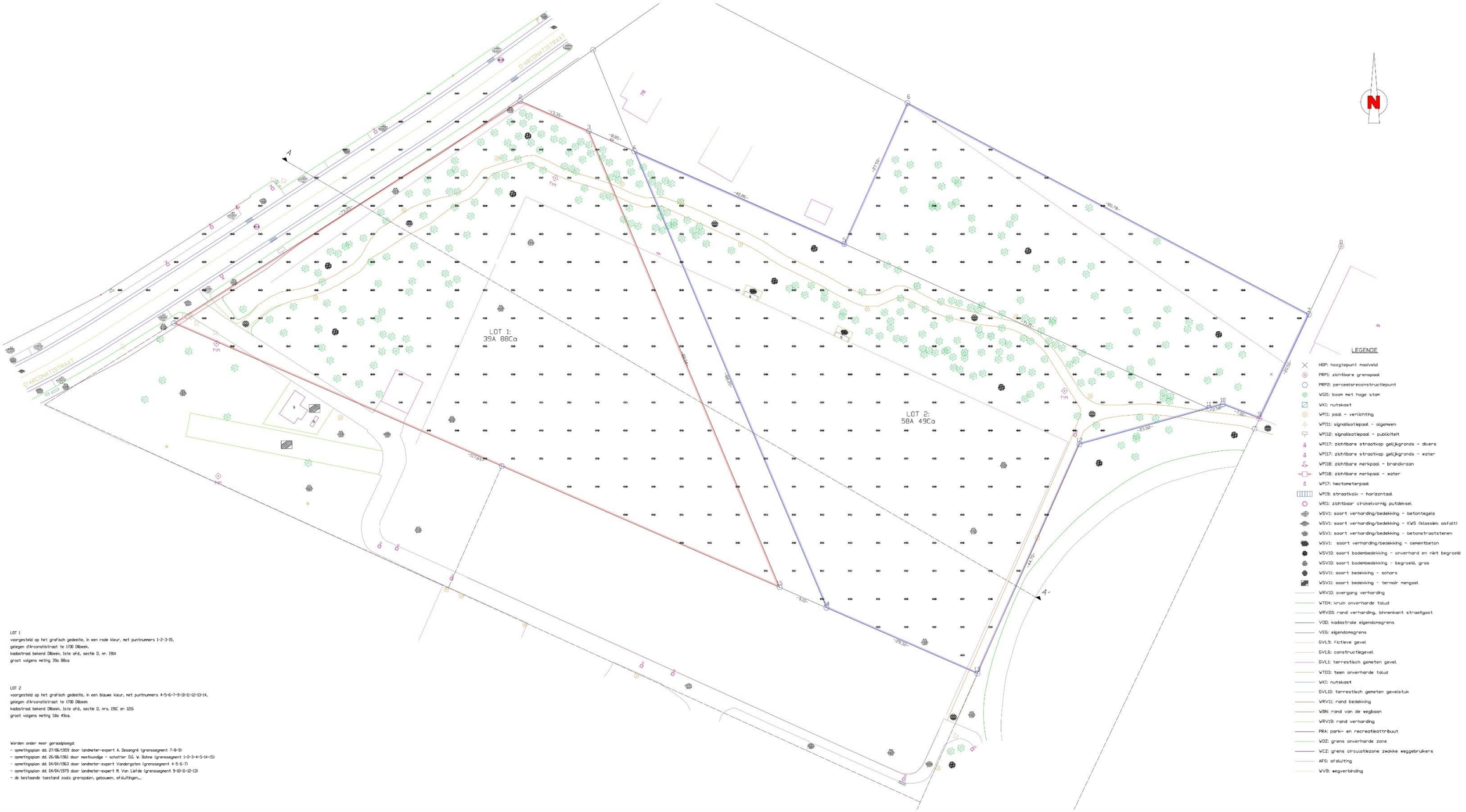

LOT 1
voorgesteld op het grafisch gedeelte, in een rode kleur, met puntnummers 1-2-3-15,
gelegen d'Arconatistraat te 1700 Dilbeek,
kadastraal bekend Dilbeek, 1ste afd, sectie D, nr. 191A
groot volgens meting 39a 88ca

LOT 2
voorgesteld op het grafisch gedeelte, in een blauwe kleur, met puntnummers 4-5-6-7-8-10-11-12-13-14,
gelegen d'Arconatistraat te 1700 Dilbeek
kadastraal bekend Dilbeek, 1ste afd, sectie D, nrs. 191C en 1215
groot volgens meting 58a 49ca.

Werden onder meer geraadpleegd:
- opmetingsplan dd. 27/06/1959 door landmeter-expert A. Desangré (grenssegment 7-8-9)
- opmetingsplan dd. 26/06/1961 door meetkundige - schatter D.G. W. Bähne (grenssegment 1-2-3-4-5-14-15)
- opmetingsplan dd. 04/04/1963 door landmeter-expert Vandergoten (grenssegment 4-5-6-7)
- opmetingsplan dd. 04/04/1979 door landmeter-expert M. Van Liefde (grenssegment 9-10-11-12-13)
- de bestaande toestand zoals grenspalen, gebouwen, afsluitingen,...

D&B GO! DILBEEK MIDDENSCHOOL

A

Schaal : 1/250
Referentiehoogte : 85.000

| | | |

D&B GO! DILBEEK MIDDENSCHOOL

FUNDERING, RIOLERING EN NUTSVOORZIENINGEN
WEDSTRIJDONTWERP - BAFO

projectomschrijving	Nieuwbouw secundaire school
architect	A33 architecten, Fonteinstraat 1A bus 0401 - 3000 Leuven tel. 016/20 72 00
bouwheer	GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
bouwplaats	d' Arconatistraat, 1700 Dilbeek
datum	23-11-2020
schaal	1:100

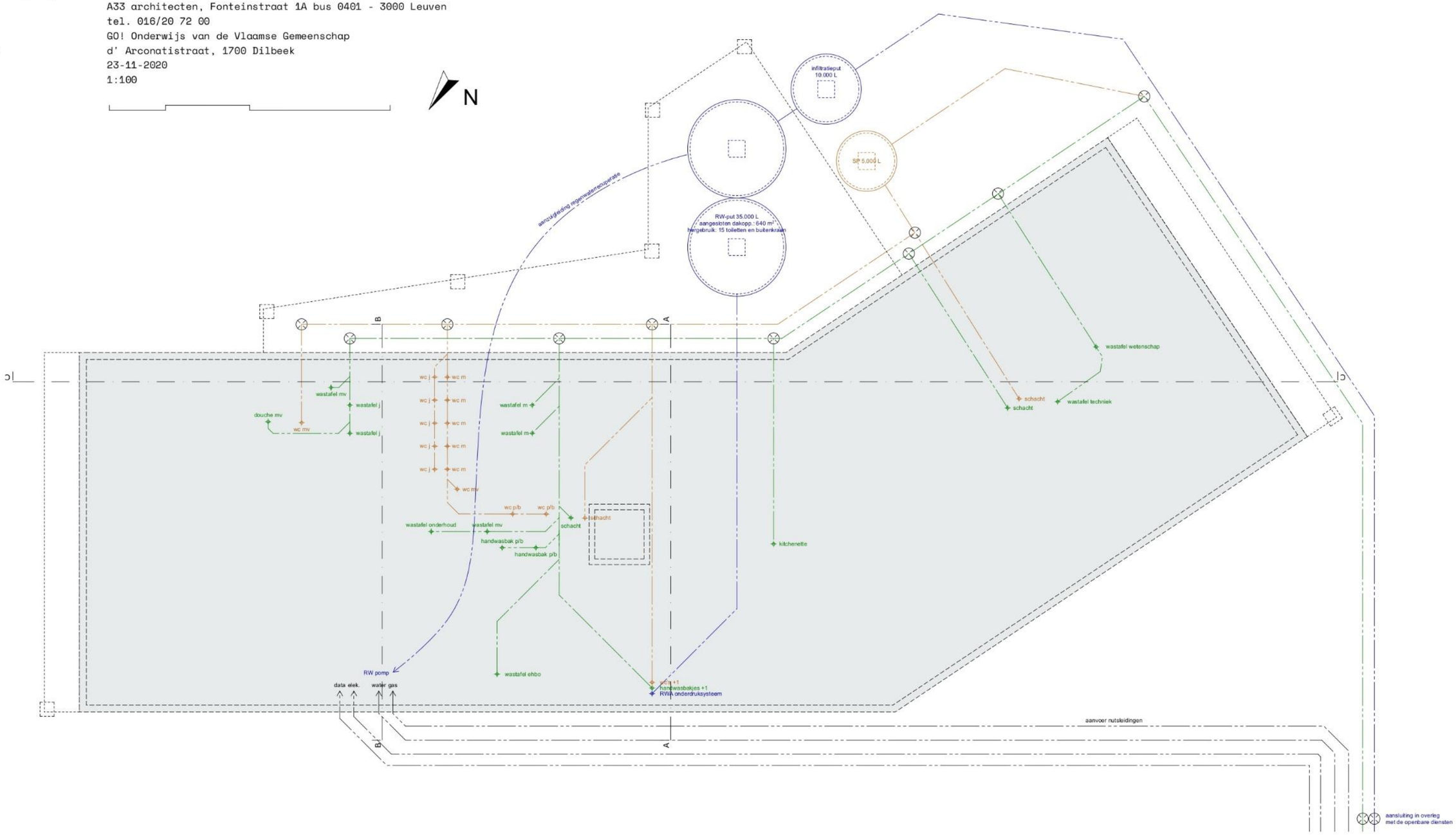

D&B GO! DILBEEK MIDDENSCHOOL

GELIJKVLOERS

WEDSTRIJDONTWERP - BAFO

projectomschrijving	Nieuwbouw secundaire school
architect	A33 architecten, Fonteinstraat 1A bus 0401 - 3000 Leuven tel. 016/20 72 00
bouwheer	GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
bouwplaats	d' Arconatistraat, 1700 Dilbeek
datum	23-11-2020
schaal	1:100

0 2 5 10

N

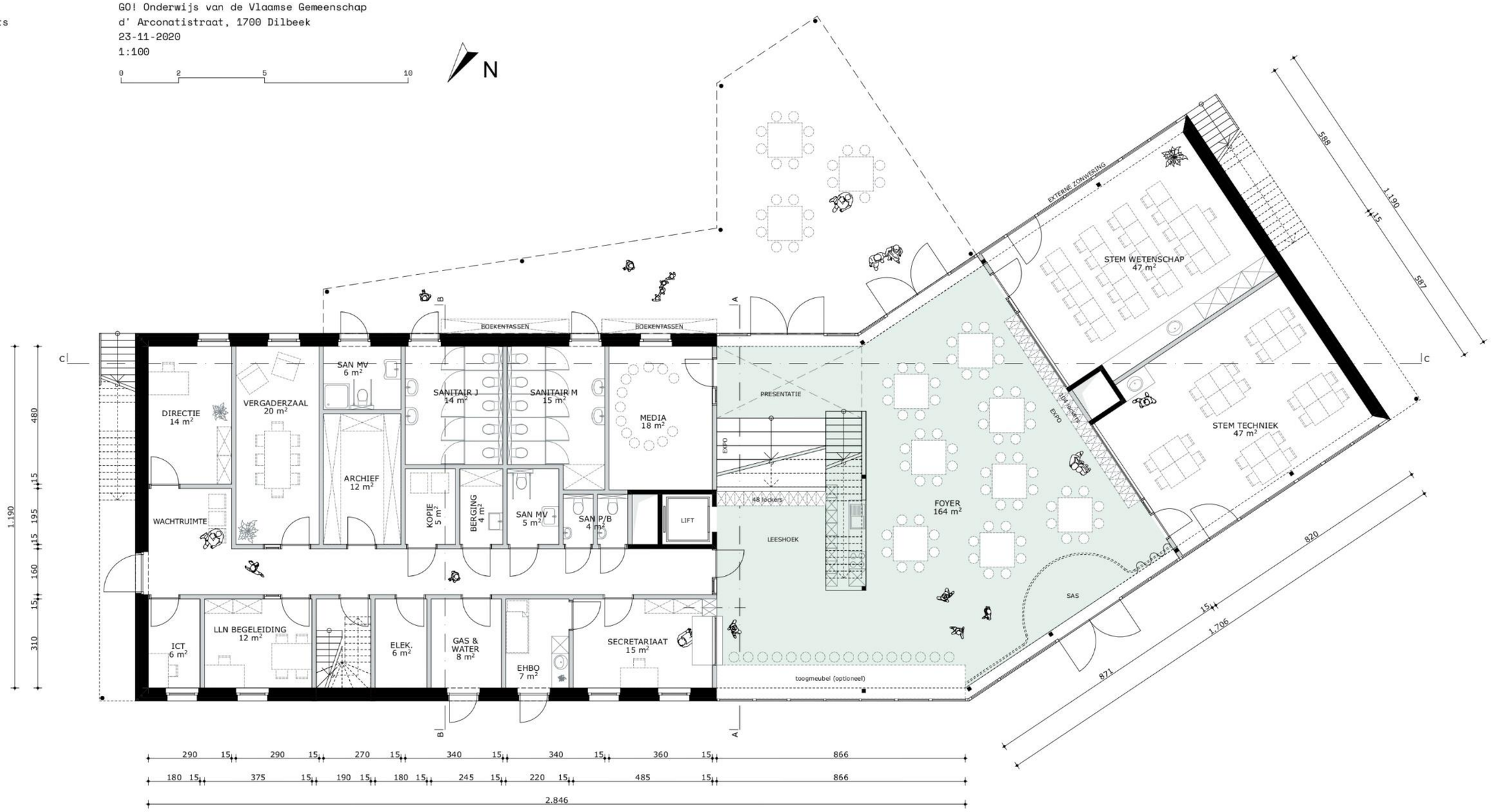

D&B GO! DILBEEK MIDDENSCHOOL

EERSTE VERDIEPING

WEDSTRIJDONTWERP - BAFO

projectomschrijving	Nieuwbouw secundaire school
architect	A33 architecten, Fonteinstraat 1A bus 0401 - 3000 Leuven tel. 016/20 72 00
bouwheer	GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
bouwplaats	d' Arconatistraat, 1700 Dilbeek
datum	23-11-2020
schaal	1:100

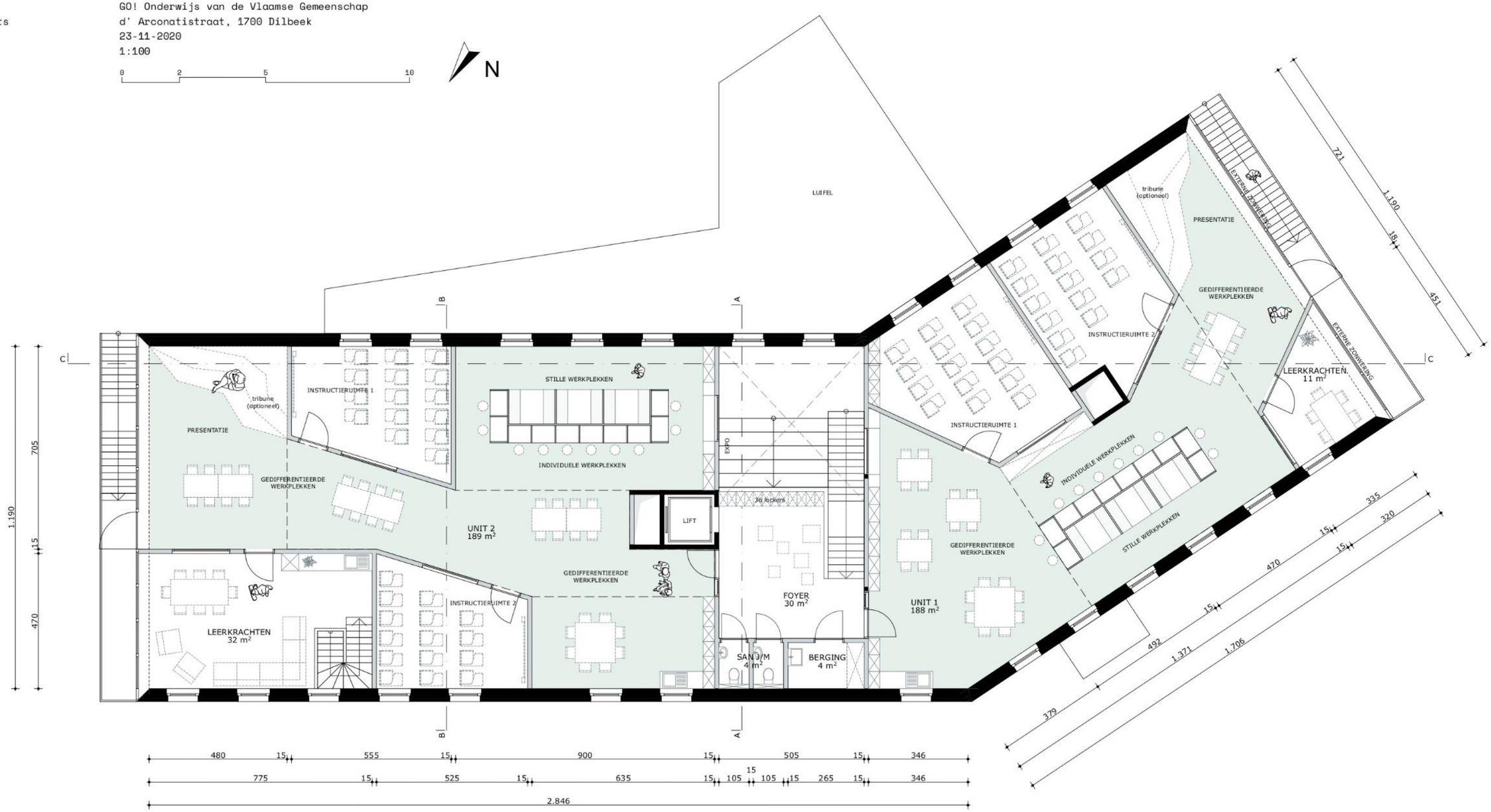

D&B GO! DILBEEK MIDDENSCHOOL

DAKPLAN

WEDSTRIJDONTWERP - BAFO

projectomschrijving	Nieuwbouw secundaire school
architect	A33 architecten, Fonteinstraat 1A bus 0401 - 3000 Leuven tel. 016/20 72 00
bouwheer	GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
bouwplaats	d' Arconatistraat, 1700 Dilbeek
datum	23-11-2020
schaal	1:100

0 2 5 10

N

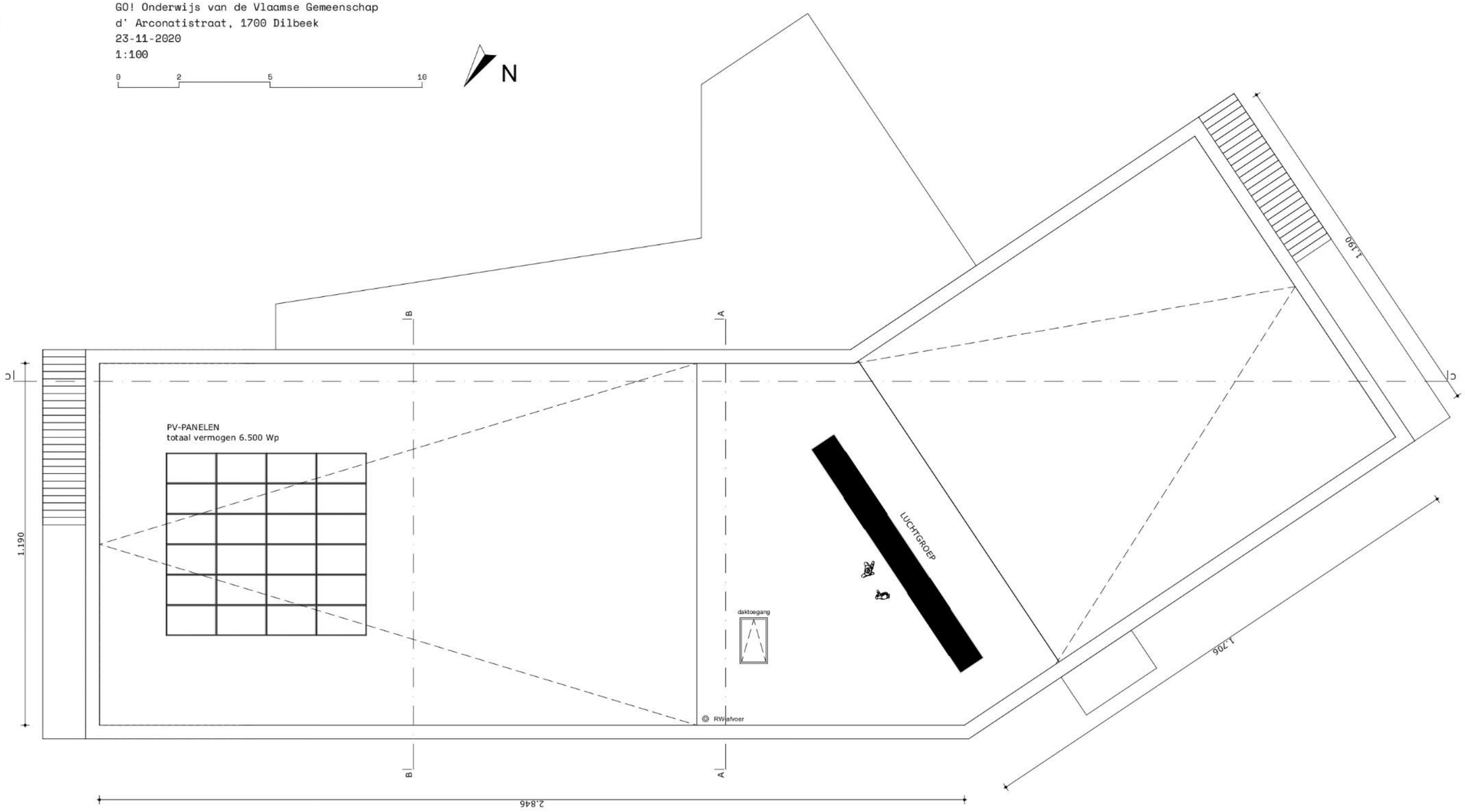

Ingenieur :	Architect :	PLANNEN :	DOSSIERNR :	PLANNR :
LISST bvba	A33 architecten cv-bv	Overzicht Fundering 1/150 25/09/2020	Kandidatuur	S01
Bouwheer :	Bouwplaats :		ONDERWERP :	
GO!	Kasteelstraat 76, Dilbeek		Wedstrijdontwerp	

betonbalken
dragend metselwerk
kolommen
vloeren

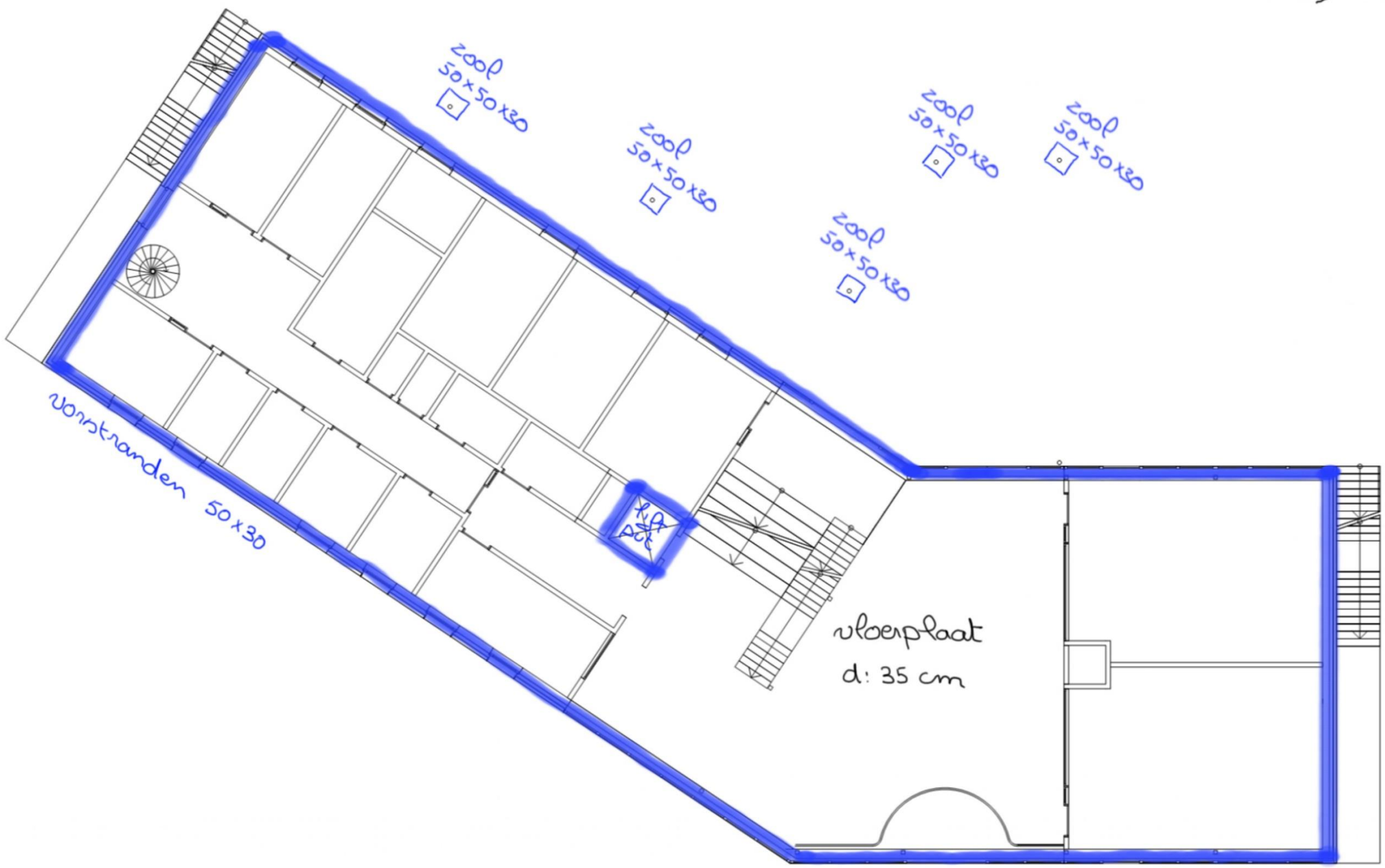

D&B GO! DILBEEK MIDDENSCHOOL

STRAATGEVEL LANG

WEDSTRIJDONTWERP - BAFO

projectomschrijving	Nieuwbouw secundaire school
architect	A33 architecten, Fonteinstraat 1A bus 0401 - 3000 Leuven tel. 016/20 72 00
bouwheer	GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
bouwplaats	d' Arconatistraat, 1700 Dilbeek
datum	23-11-2020
schaal	1:100

0 2 5 10

A33
AR
CHI
TEC
TEN

D&B GO! DILBEEK MIDDENSCHOOL

STRAATGEVEL KORT

WEDSTRIJDONTWERP - BAFO

projectomschrijving	Nieuwbouw secundaire school
architect	A33 architecten, Fonteinstraat 1A bus 0401 - 3000 Leuven
	tel. 016/20 72 00
bouwheer	GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
bouwplaats	d' Arconatistraat, 1700 Dilbeek
datum	23-11-2020
schaal	1:100

0 2 5 10

D&B GO! DILBEEK MIDDENSCHOOL

KOPSE GEVEL RECHTS

WEDSTRIJDONTWERP - BAFO

projectomschrijving	Nieuwbouw secundaire school
architect	A33 architecten, Fonteinstraat 1A bus 0401 - 3000 Leuven tel. 016/20 72 00
bouwheer	GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
bouwplaats	d' Arconatistraat, 1700 Dilbeek
datum	23-11-2020
schaal	1:100

0 2 5 10

D&B GO! DILBEEK MIDDENSCHOOL

SPEELPLAATS GEVEL KORT

WEDSTRIJDONTWERP - BAFO

projectomschrijving	Nieuwbouw secundaire school
architect	A33 architecten, Fonteinstraat 1A bus 0401 - 3000 Leuven tel. 016/20 72 00
bouwheer	GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
bouwplaats	d' Arconatistraat, 1700 Dilbeek
datum	23-11-2020
schaal	1:100

0 2 5 10

D&B GO! DILBEEK MIDDENSCHOOL

SPEELPLAATS GEVEL LANG

WEDSTRIJDONTWERP - BAFO

projectomschrijving	Nieuwbouw secundaire school
architect	A33 architecten, Fonteinstraat 1A bus 0401 - 3000 Leuven tel. 016/20 72 00
bouwheer	GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
bouwplaats	d' Arconatistraat, 1700 Dilbeek
datum	23-11-2020
schaal	1:100

0 2 5 10

D&B GO! DILBEEK MIDDENSCHOOL

KOPSE GEVEL LINKS

WEDSTRIJDONTWERP - BAFO

projectomschrijving	Nieuwbouw secundaire school
architect	A33 architecten, Fonteinstraat 1A bus 0401 - 3000 Leuven tel. 016/20 72 00
bouwheer	GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
bouwplaats	d' Arconatistraat, 1700 Dilbeek
datum	23-11-2020
schaal	1:100

0 2 5 10

D&B GO! DILBEEK MIDDENSCHOOL

PRINCIPESNEDES
WEDSTRIJDONTWERP

projectomschrijving	Nieuwbouw secundaire school
architect	A33 architecten, Fonteinstraat 1A bus 0401 - 3000 Leuven tel. 016/20 72 00
bouwheer	GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
bouwplaats	d' Arconatistraat, 1700 Dilbeek
datum	01-10-2020
schaal	1/100

0 2 5 10

PRINCIPESNEDE A (foyer)

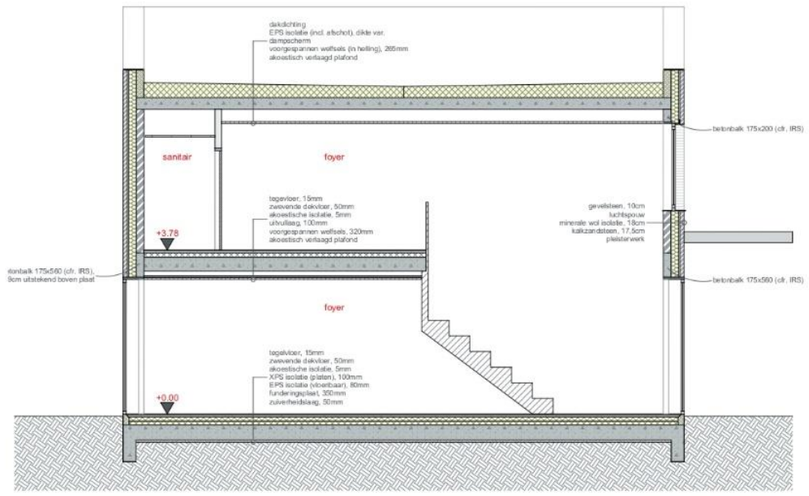

SNEDE B (admin & unit 2)

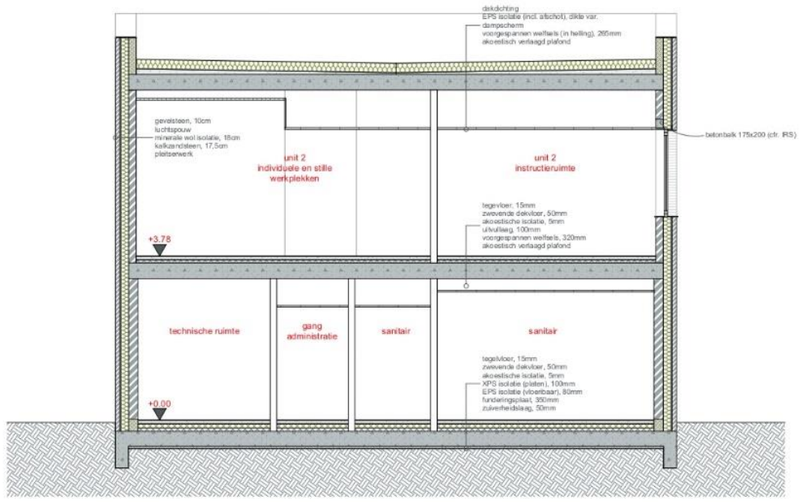

SNEDE C

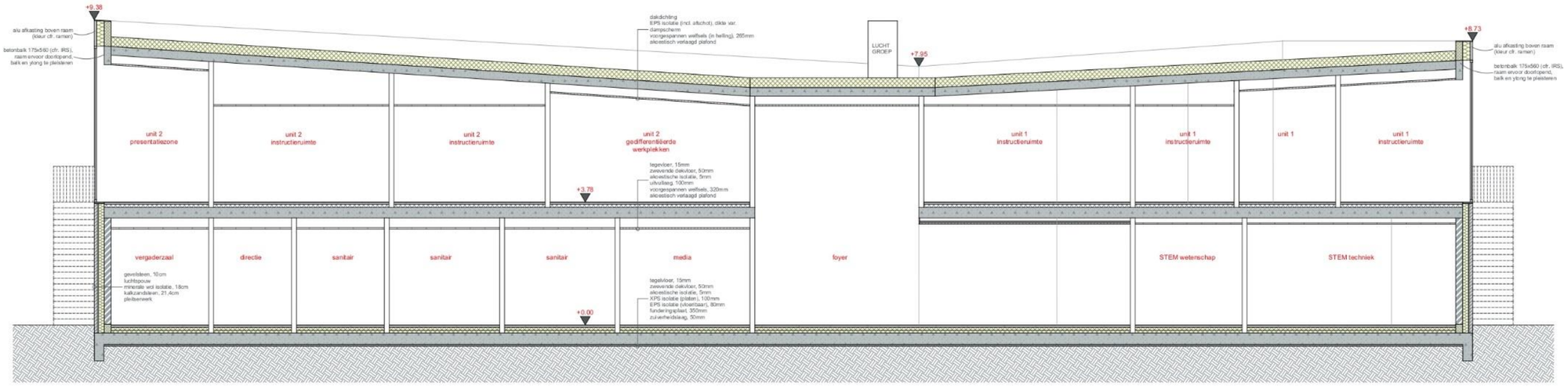

3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Dilbeek is gelegen in de provincie Vlaams-Brabant, ten westen van Brussel en is een hoofdzakelijk residentiële gemeente. De gemeente is gelegen in het zuiden van het Pajottenland en wordt waterhuishoudelijk gedomineerd door de stroomgebieden van de Zenne en de Dender. Het gebied behoort landschappelijk tot de Brabantse glooiingen.[3] Het projectgebied is gelegen op de top van een heuvelrug omzoomd door historische beekvalleien. Het gebied ligt op een hoogte van ca. 87m TAW en vertoont intern weinig hoogteverschillen. Ter hoogte van de verharde weg in het westen ligt het gebied iets lager, alsook in het noordoostelijke uiteinde (dat grenst aan de aanwezige basisschool). Dit wordt ook bevestigd door de hoogteprofielen. Echter dient opgemerkt te worden dat deze verschillen in reliëf relatief klein zijn.

Op basis van het Digitale Hoogtemodel kan eveneens vastgesteld worden dat het volledige perceel dat toebehoord aan de basisschool ca. 1 meter hoger ligt dan de naburige percelen. Een ophoging van de terreinen kan hierbij vermoed worden.

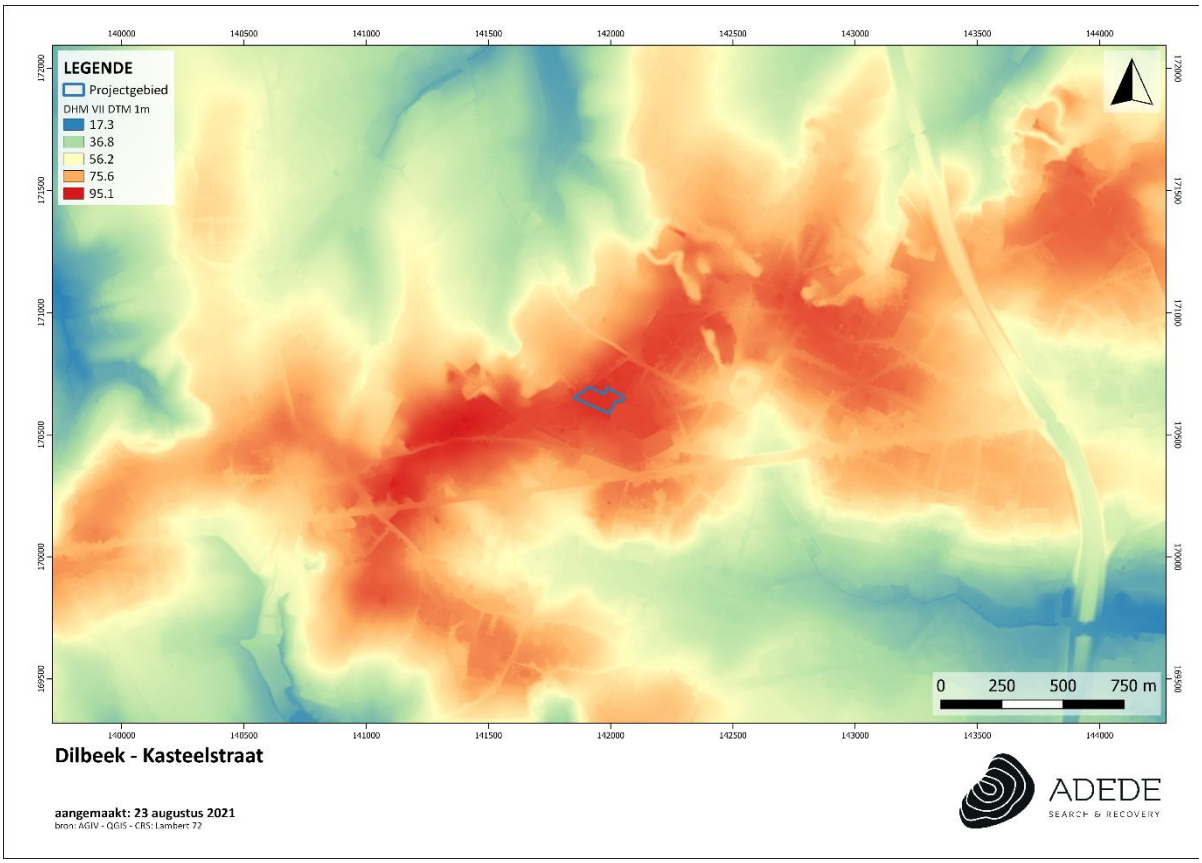

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.

[3] *Boris Horemans, Archeologienota fietssnelweg te Groot-Bijgaarden (Gent, 2020).*

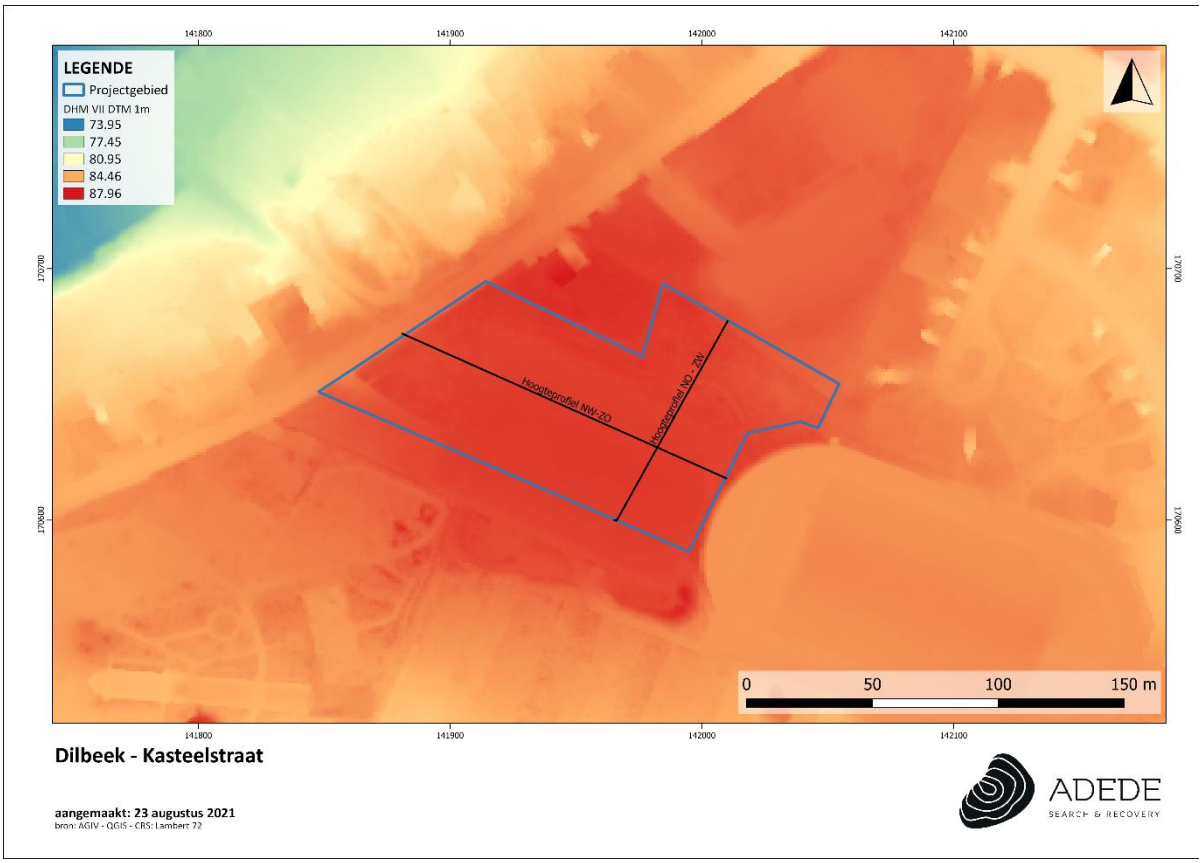

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

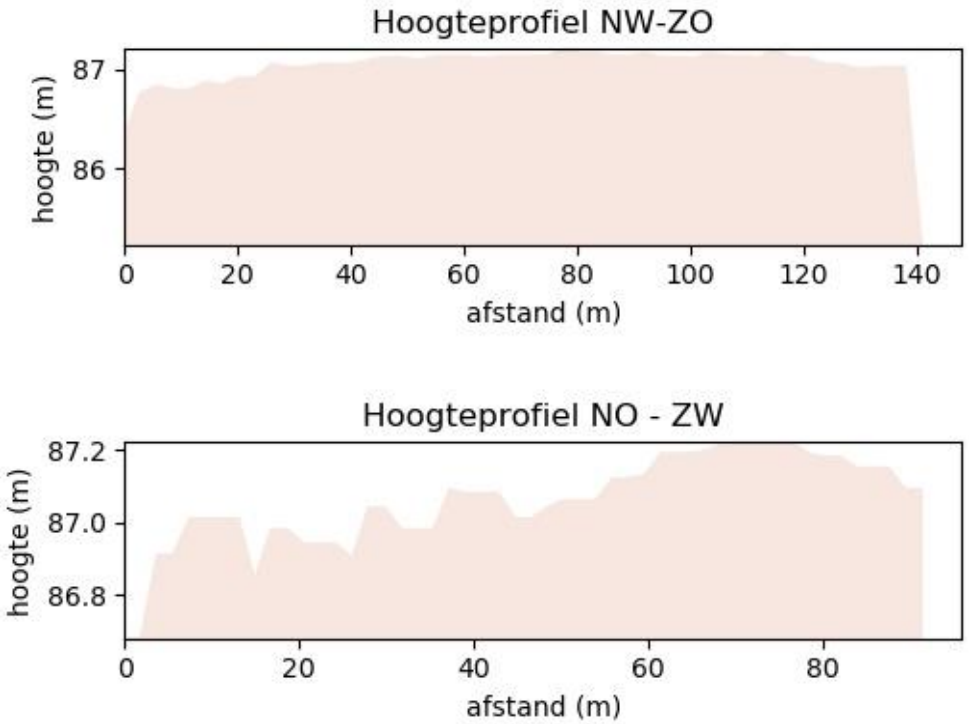

Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer. Tertiair geologisch gezien bevindt het projectgebied zich binnen de **Formatie van Maldegem** (**Ma;** oranje op onderstaande kaart). Dit betreft een grijze afwisseling van fijn zand en klei, die glauconiethoudend en glimmerhoudend zijn. Onderaan zit er zandhoudende en sterk glauconiethoudende klei. Deze formatie werd gevormd van het Laat-Lutetien tot en met het Bartonien (ongeveer 42 tot 37 miljoen jaar geleden).

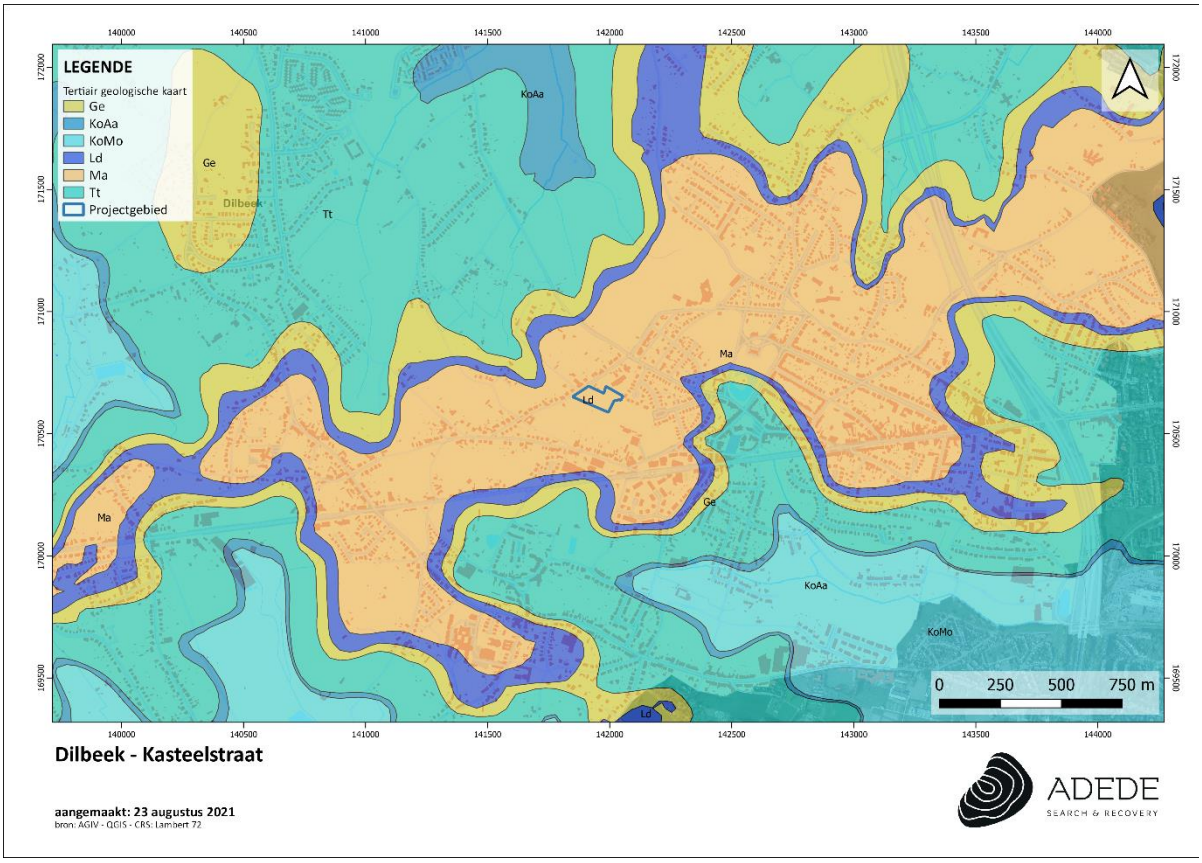

Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

Het projectgebied bevindt zich in een zone die gekarteerd staat als **type 2** (felgeel op onderstaande kaart). Bij dit profieltype zijn er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen aanwezig bovenop de Pleistocene sequentie. Dit profieltype is opgebouwd uit volgende lagen:

- Elpw: Dit zijn eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen. In het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen bestaan deze afzettingen voornamelijk uit silt (loess) en in de meer noordelijke en centrale delen van Vlaanderen, zijn deze opgebouwd uit zand tot zandleem.
- HQ: hellingsafzettingen van het Quartair

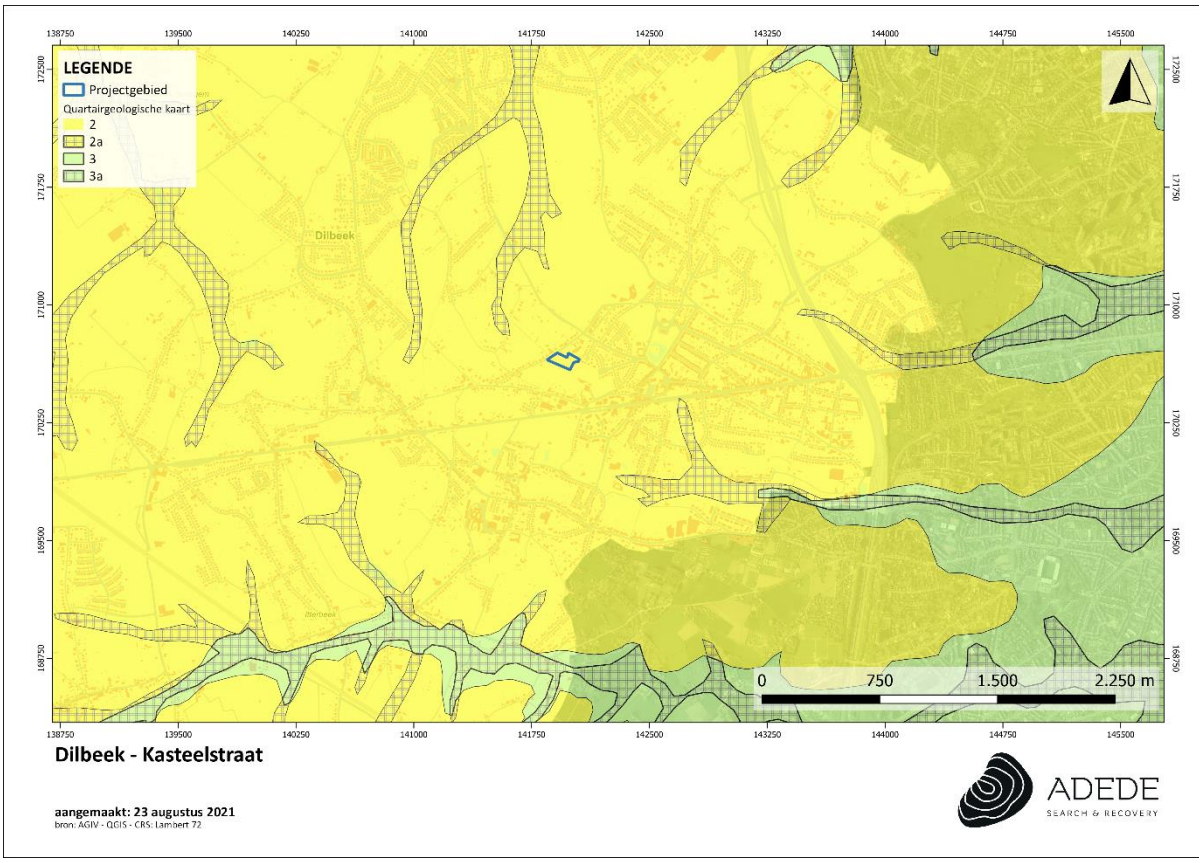

Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

E*LPw* Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

H*Q* Hellingsafzettingen van het Quartair.

3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.3.1 Bodemtypekaart

Het projectgebied is volledig ingekleurd als **Aba1** (donkeroranje op onderstaande kaart). Het betreft een droge leembodem met textuur B horizont. De serie Aba, ontwikkeld in het Pleistocene loessdek, vertoont onder de A horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B horizont. De bouwvoor is een donkerbruin, homogeen humushoudend leem; bij Abao rust de Ap op een geelbruine overgangshorizont. De Bt is bruin zwaar leem (gemiddelde 20% klei) met meestal goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt. Bij Aba(b) profielen met gevlekte textuur B vertoont deze horizont grijze strepen of gebleekte vlekken. Bij de substraatseries begint een steenachtig zand, klei- of klei-zandsubstraat op geringe of matige diepte. De bodems vertonen geen watergebrek en geen wateroverlast dank zij de gunstige drainage en het hoog waterbergend vermogen. Substraatseries zijn evenwel gevoeliger voor droogte, te meer daar ze dikwijls op hellingen met snelle oppervlakkige ontwatering liggen. Op sterk hellende terreinen dienen voorzorgsmaatregelen tegen de erosie genomen te worden. In de directe nabijheid van het projectgebied bevindt zich tevens bodemtype **OB** (wit gestippeld op onderstaande kaart). Dit betreft kunstmatige gronden waarbij het originele bodemprofiel door ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd is. In het zuidwesten van het projectgebied, maar **niet** binnen het gebied, bevindt zich ten slotte bodemtype **OT** (geel dubbel gearceerd op onderstaande kaart). Dit verwijst naar sterk vergraven gronden. Hierbij werd aangegeven dat het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden) is.

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

Geen info gekend wat betreft de potentiële bodemerosie van het projectgebied. Echter dient opgemerkt te worden dat percelen uit de ruimere omgeving wél **een laag tot zeer hoog risico op bodemerosie** kennen.

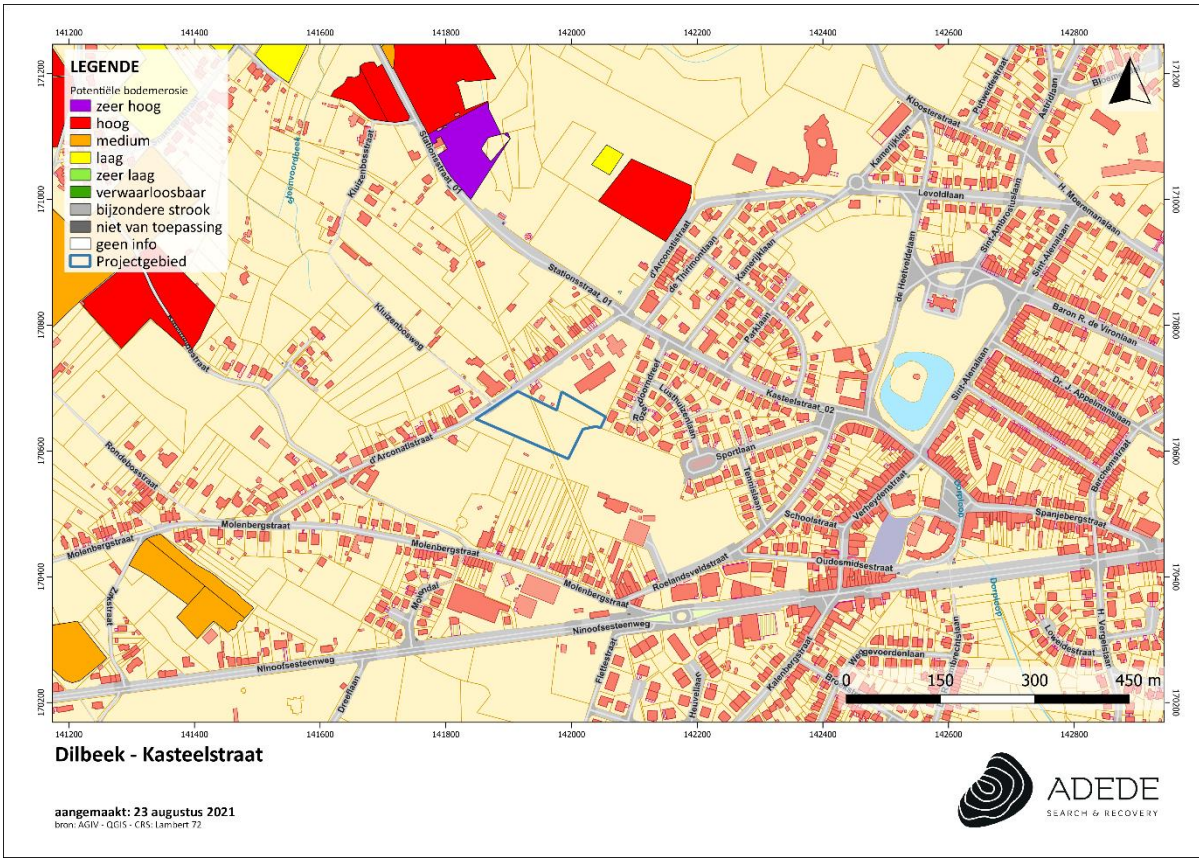

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

Het projectgebied - inclusief de directe omgeving - staat ingekleurd als donkeroranje, wat neerkomt op **sterk erosiegevoelige bodems**.

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

Om het landgebruik ter hoogte van het onderzoeksgebied na te gaan werd gebruikt gemaakt van het bodemgebruiksbestand, opname 2001. Hierop valt te zien dat het onderzoeksgebied in haar geheel als volgt gekarteerd staat: **akkerbouw (wit).** In theorie betreft dit een bodem die gebruikt wordt in rotatiesystemen waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst, inclusief braakland.

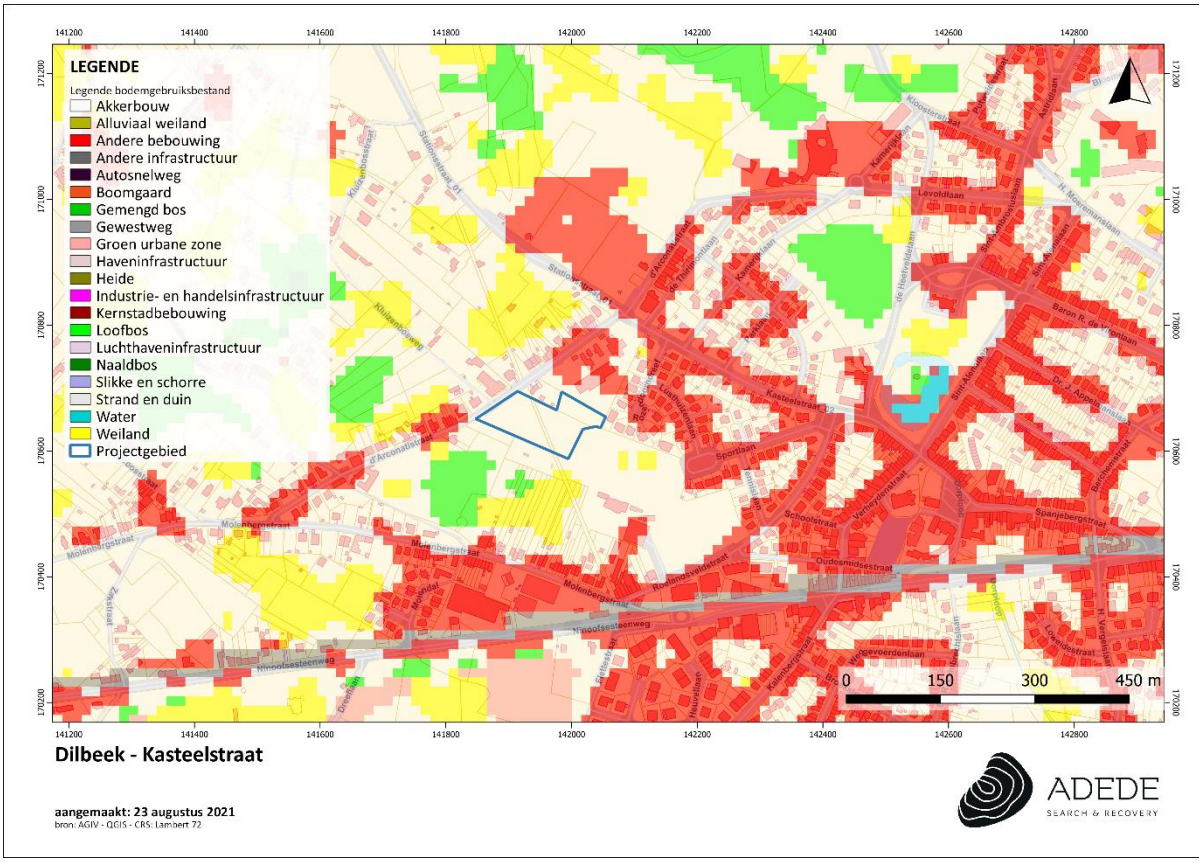

Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

Het projectgebied valt in haar geheel onder **gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut (lichtblauw).** In deze gebieden is woongelegenheid toegestaan voor zover die noodzakelijk is voor de goede werking van de inrichtingen.

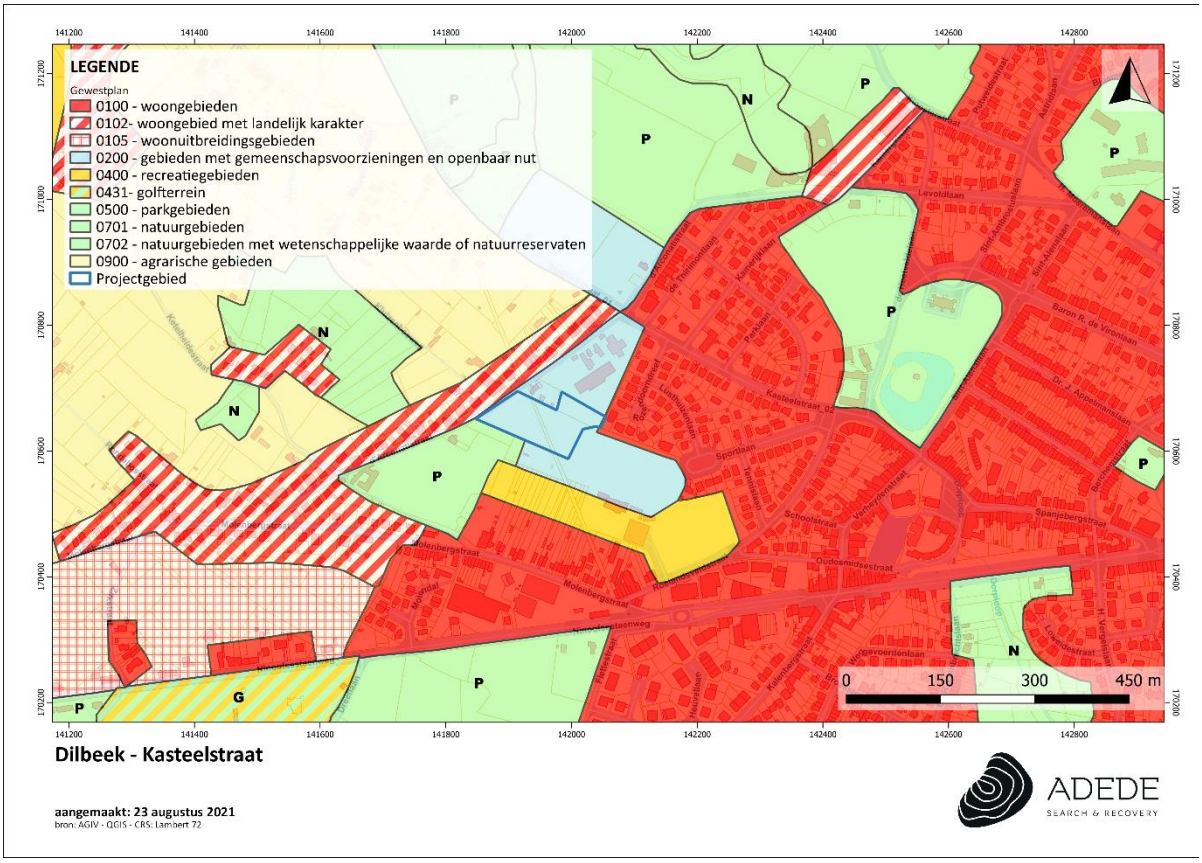

Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

De oudste sporen van menselijke aanwezigheid in Dilbeek werden gevonden tijdens archeologische opgravingen in 2006 naar aanleiding van de verkaveling van het Wolsemveld (Tuinslaper, Paardenbloem, Hermelijnlaan, Egelstraat). Er werden sporen gevonden van een protohistorische en Romeinse nederzetting. Het was de eerste maal dat er in de westrand van Brussel sporen uit de IJzertijd werden gevonden. Tijdens een tweede archeologische opgraving op het Wolsemveld in 2009 (ongeveer op de locatie van de huidige Mispel, Zuurweidestraat en Kruisbes) werden er resten gevonden die merendeels stammen uit de Romeinse periode en die toegeschreven kunnen worden aan een Romeins villadomein.[4]

De naam “Dilbeek” wordt voor het eerst vermeld in de literatuur in 1075 als “Dilbeccha”. Dilbeek werd toen samen met de parochiekerk van Anderlecht overgedragen door de bisschop van Kamerijk aan het kapittel van Anderlecht. De naam “Dilbeek” wordt op verschillende wijzen verklaard. Eén betekenis zou “beek in een dal” kunnen zijn, een andere stelt dat de naam een wijknaam kon zijn geweest. Ook droeg een riddergeslacht van de 12de tot de 15de eeuw de naam.

In 1050 behoorde Dilbeek toe aan de heren van Aa, een voorname familie afkomstig uit Anderlecht. Het domein waartoe Dilbeek behoorde versnipperde reeds in de 11de en 12de eeuw door erfenissen, huwelijken en schenkingen. Zo werd bijvoorbeeld een deel van het domein geschonken aan de abdij van Groot-Bijgaarden, een ander deel kwam via een huwelijk in handen van de heren van Kraainem. Uiteindelijk kwamen de bisschoppen van Kamerijk in het bezit van bepaalde wereldlijke rechten en goederen in Dilbeek, zo ook het kasteel waarvan de Sint-Alenatoren een overblijfsel is.[5] De toren heeft haar naam te danken aan de patroonheilige van de gemeente, Sint-Alena, die rond 640 gestorven zou zijn door de marteldood omdat ze zich tot het christendom bekeerd had. De legende situeerde de woonst van Alena in de burcht van Dilbeek. Volgens de overlevering stichtte haar bekeerde vader, de Frankische krijgsheer en christenvervolger koning Levold, ook de eerste kerk in Dilbeek en zou er samen met zijn vrouw als eerste begraven zijn. Lang was er een twist tussen Dilbeek en Vorst over Alena's relieken.[6]

De nabije, gunstige ligging van Dilbeek ten opzichte van Brussel maakte van het kasteel van Dilbeek de tweede residentie voor de bisschoppen. Wanneer in 1559 het bisdom Mechelen opgericht werd, was het niet belangrijk meer een verblijfplaats te hebben in de buurt van Brussel. Hierdoor werden in 1608 het kasteel en de heerlijkheid verkocht. Tegen het einde van de 17de eeuw vormde Dilbeek samen

[4] *https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14246*
[5] *Cedric Van Huffel, Gaëlle Rochtus, David Janssens & Aaron Verleysen, Archeologienota Bodegemstraat te Dilbeek (Gent, 2017).*
[6] *https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14246*

met de heerlijkheden Itterbeek en Sint-Martens-Bodegem het graafschap Tirimont. Na de oprichting van België kreeg Dilbeek al snel een eigen gemeentehuis.[7] In 1902 werd er een nieuw gemeentehuis gebouwd op de Ninoofsesteenweg naar ontwerp van architect M. F. Symons (gesloopt), dat na een goede twintig jaar weer verlaten werd ten voordele van het kasteel de Viron.[8]

De streek waar Dilbeek toe behoort in West-Brabant en rond Aalst kende in de middeleeuwen verschillende steengroeven voor de uitbating van Lediaanse kalkzandsteen die voornamelijk gebruikt werd voor hoekblokken en sculptuurwerk. De ontginning van Lediaanse kalkzandsteen blijkt in Dilbeek al op het einde van de 13de eeuw te hebben plaatsgevonden en dit tot aan het einde van de 18de eeuw. Waar deze steengroeven juist gelegen waren is niet altijd eenduidig te achterhalen. Dit kan men soms afleiden van het reliëf in het landschap of aan de hand van toponiemen die verwijzen naar ontginningsplaatsen. Zo verwijst de plaatsnaam "Steenpoel" waarschijnlijk naar een ontginningsplaats. Verder kennen we nog een aantal ontginningsplaatsen zoals de Wolfsputten (ten noorden van het huidige projectgebied) en waarschijnlijk op de locaties van het voormalige Hof ter Putte (heden Maria Assumpta) en het voormalige kasteel Steenpoel (Itterbeek). Bij de twee laatste is de aanwezigheid van een steengroeve onder andere af te leiden uit de naam.

Tot aan de Tweede Wereldoorlog was de gemeente nog zeer landelijk. De nieuwe wijken van voor de Tweede Wereldoorlog situeerden zich tegen de Ninoofsesteenweg met de voormalige tramlijn (zie gemeentekaart uit 1941) en tegen de grens met Anderlecht en Molenbeek, namelijk de Kaudenaardewijk. De meeste nieuwe wijken en verkavelingen dateren van na de Tweede Wereldoorlog. Zo verdubbelt het bevolkingsaantal in Dilbeek tussen 1950 en 1976 (van 7864 naar 15922 inwoners). Dilbeek verloor door zijn sterke verstedelijking in de 20ste eeuw een groot deel van zijn oorspronkelijke bebouwing. Toch bleven er ook nog een aantal van de oorspronkelijke hoeves bewaard, al dan niet ingesloten in nieuwe verkavelingen. Dilbeek kende ook een aantal vandaag verdwenen windmolens.[9]

[7] *Cedric Van Huffel, Gaëlle Rochtus, David Janssens & Aaron Verleysen, Archeologienota Bodegemstraat te Dilbeek (Gent, 2017).*
[8] *https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14246*
[9] *https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14246*

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

3.3.2.1 Kaart van Frickx (1712)

De Fricx-kaarten, genoemd naar Eugène-Henri Fricx, zijn gebundeld in een atlas en zijn een verzameling van heterogene, losse kaarten, die allemaal gemeen hebben dat ze handelen over de Spaanse Successieoorlog (1702-1713). Vanuit een geografisch perspectief is de atlas op te delen in twee compartimenten: een deel met topografische kaarten van de Nederlanden en een tweede bundel met stadsplannen, belegeringen en veldslagen.

De kaart van Frickx situeert het projectgebied op een landweg richting Groot-Bijgaarden. Ook is te zien dat het gebied zich in de nabijheid van een heuvelrug bevindt, ten noorden en zuiden ingesloten door twee waterlopen die kunnen verwijzen naar eerdergenoemde historische beekvalleien. Ook ten noorden en zuiden van het plangebied bevinden zich verschillende heuvelruggen. Ten zuiden van het projectgebied ligt de bewoningskern Kattebroek. Dilbeek zelf wordt op onderstaande kaart op relatief grote afstand in het zuiden van het projectgebied gesitueerd (niet zichtbaar op de kaart). Daarom lijkt de projectie op onderstaande kaart niet volledig correct te zijn.

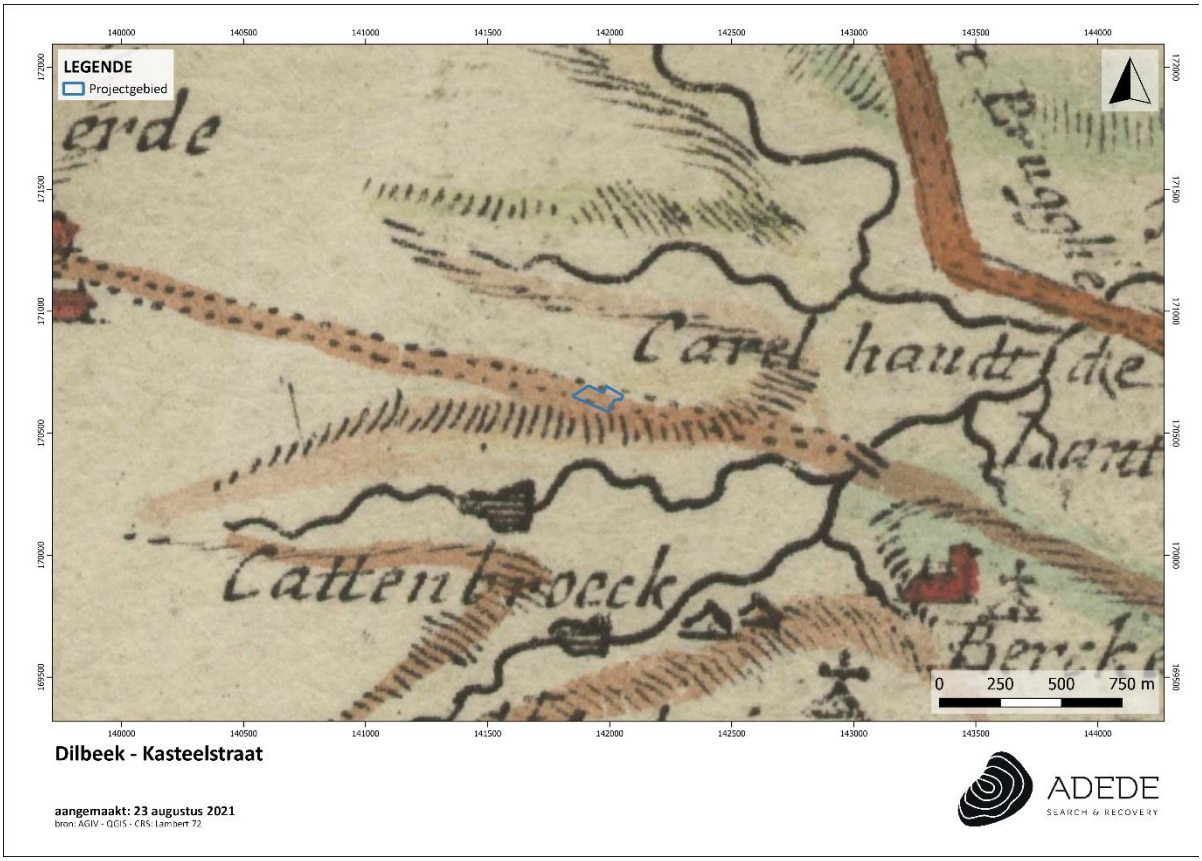

Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Frickx

3.3.2.2 Kaart van Villaret (1745-1748)

De kaart van de Franse ingenieurs-geografen, ook wel Villaret-kaart genoemd, bestrijkt grote delen van het huidige Belgische grondgebied en vertelt ons hoe het landschap erbij lag in het midden van de 18de eeuw. Na de slag bij Fontenoy (1745) kregen de Fransen voor enkele jaren de controle over onze gebieden. Het is in die militaire context dat de meer dan 80 kaartbladen ontstonden.[10]

Op de kaart van Villaret wordt het projectgebied opnieuw gesitueerd aan een landweg. Dit is mogelijk de huidige d'Arconatistraat. Ook is de huidige Kasteelstraat te herkennen. Het gebied is niet bebouwd. Aan de overzijde van de straat is een bebost gebied te zien. In tegenstelling tot de kaart van Frickx, ligt Dilbeek nu in het oosten van het plangebied. Daar is aan het noordelijke uiteinde het kasteel van Dilbeek zichtbaar. In het westen van het gebied liggen dan weer het kasteel van Asbroek, alsook een molen (mogelijks is dit de molen van Lierdens; zie de CAI-analyse). De ruimere omgeving van Dilbeek heeft nog een sterk ruraal karakter. Getuige hiervan zijn de verschillende landbouwpercelen rondom het dorpscentrum van Dilbeek. De heuvelrug met droge leembodem is immers een uitstekende setting om aan landbouw te doen.[11]

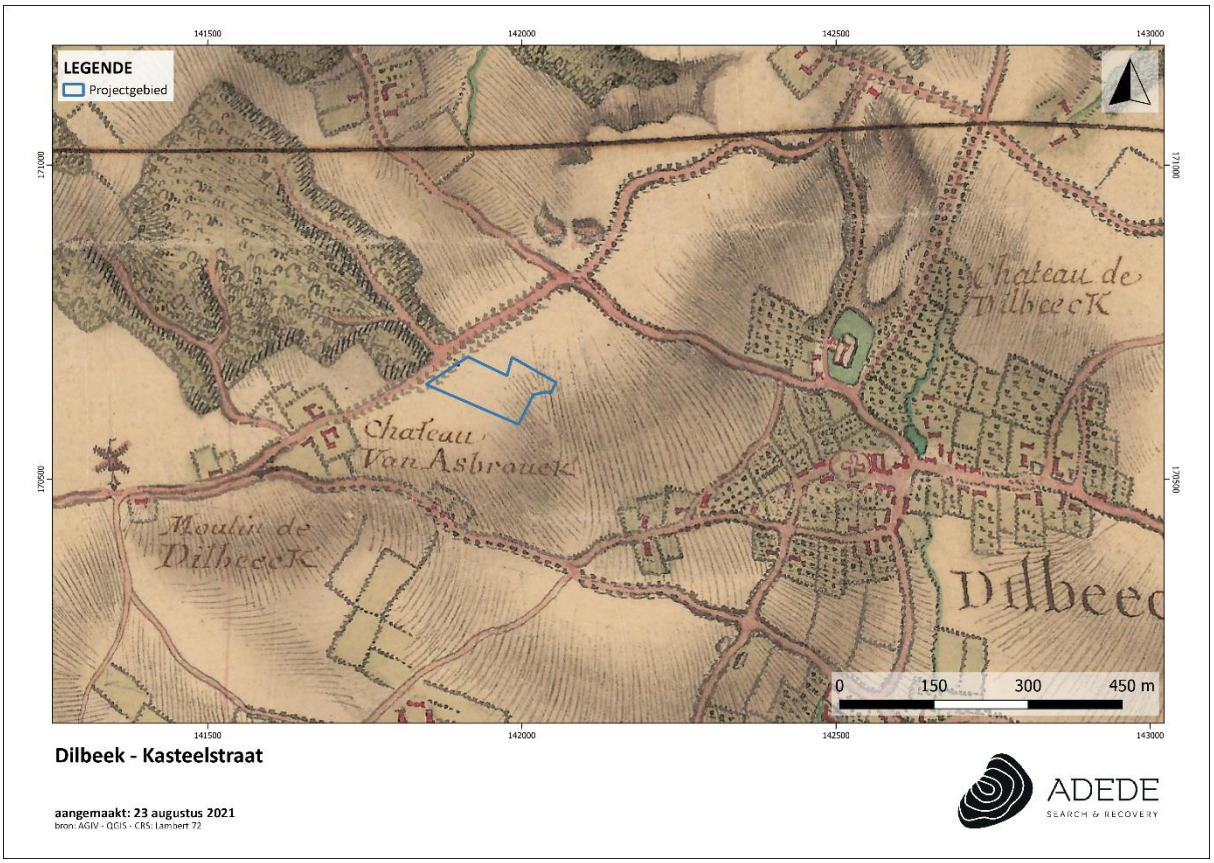

Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret

[10] *https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo*
[11] *Cedric Van Huffel, Gaëlle Rochtus, David Janssens & Aaron Verleysen, Archeologienota Bodegemstraat te Dilbeek (Gent, 2017).*

3.3.2.3 Kaart van Ferraris (1771 – 1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia en Keizer Jozef II werden de Oostenrijkse Nederlanden voor het eerst grootschalig en systematisch topografisch gekarteerd. De 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende tekst om zo de leemtes van de bestaande topografische kaarten op te vullen. Het in kaart brengen gebeurde onder leiding van generaal Joseph-Jean-François Graaf de Ferraris (1726-1814) met als resultaat een Kabinetskaart in drie exemplaren. Het exemplaar, bestemd voor de Oostenrijkse gouverneur Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Rijksarchief in Den Haag en het Kriegsarchiv te Wenen. De Ferrarisatlas had tot doel een militaire kaart te zijn, waarbij de details niet de voornaamste zorg waren, maar eerder de algemene aanduiding van hagen, grachten, rivieren en gebouwstructuren.[12]

De kaart van Ferraris situeert het projectgebied opnieuw aan een landweg omgeven door bomenrijen (de huidige d'Arconatistraat). Ook is de huidige Kasteelstraat wederom te herkennen. De eerdergenoemde beboste zone is opnieuw te zien in het noorden. Het plangebied is wederom onbebouwd en wordt als landbouwgrond gebruikt (en meer specifiek als weiland). Zoals op de kaart van Villaret, is het dorpscentrum van Dilbeek te zien in het oosten van het gebied.

[12] *http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf*

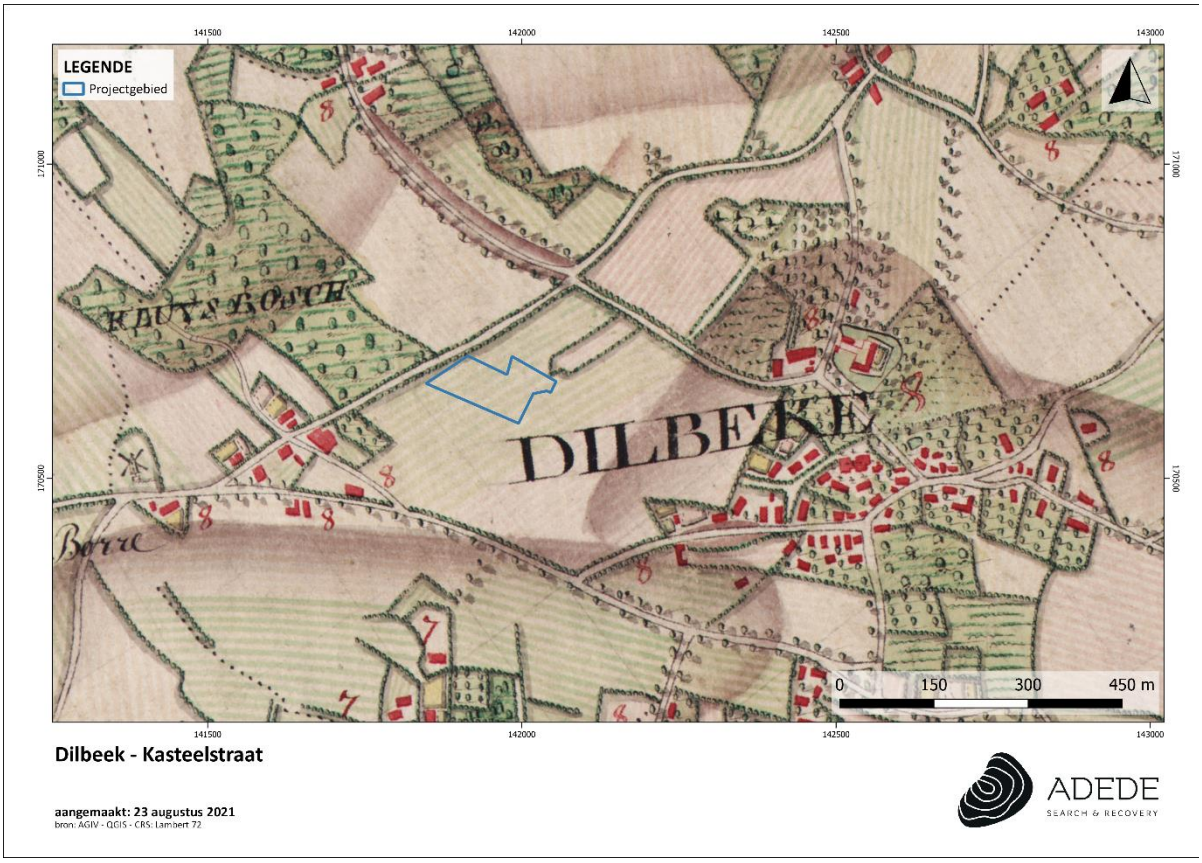

Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

3.3.2.4 Atlas der Buurtwegen (1840)

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841 met als doel ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Er werd dus een inventarisatie gemaakt van alle "openbare" wegen en "private wegen met openbare erfdienstbaarheid". De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). In de periode 1843-1845 werd per toenmalige gemeente een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen. Een atlas is samengesteld uit overzichtsplannen, detailplannen en tabellen. Overzichtsplannen zijn één of meerdere plannen van de betreffende atlasgemeente met aanduiding van de omtrekken van deelgebieden, die genummerd zijn; de nummering van de deelgebieden verwijst naar het nummer van het detailplan; de schaal waarin de overzichtsplannen zijn opgemaakt is meestal 1/10.000. Detailplannen zijn meestal opgemaakt op kaartschaal 1/2.500; in enkele gevallen zijn ze opgemaakt op een andere schaal, bijvoorbeeld in stedelijke centra en buitengebieden). De tabellen die in de atlassen zijn opgenomen bevatten de wegkarakteristieken, het nummer van de buurtweg, de

lengte, de oppervlakte …-, tabellen van de eigenaars van de aangelande percelen, tabellen van grondinneming.

De Atlas der Buurtwegen situeert het projectgebied wederom aan een landweg (d'Arconatistraat). Ook is de huidige Kasteelstraat wederom te herkennen. Het rurale karakter van Dilbeek en het plangebied zelf kan ook op deze kaart vastgesteld worden. Zo is immers een duidelijke percelering te zien. Op die manier kan men concluderen dat het projectgebied (alsook de ruimere omgeving) dienst deed als landbouwgrond. Of het hier gaat om weide- of akkerland, valt niet te achterhalen. Echter dient opgemerkt te worden dat er zich nu ook een landweg lijkt te bevinden **binnen** het plangebied die parallel loopt met de zuidelijke grens van het gebied. Mogelijks kan dit ook het gevolg zijn van het aaneenplakken van de Atlas der Buurtwegen. De zuidwestelijke hoek van het projectgebied wordt tevens afgesneden door een smalle weg.

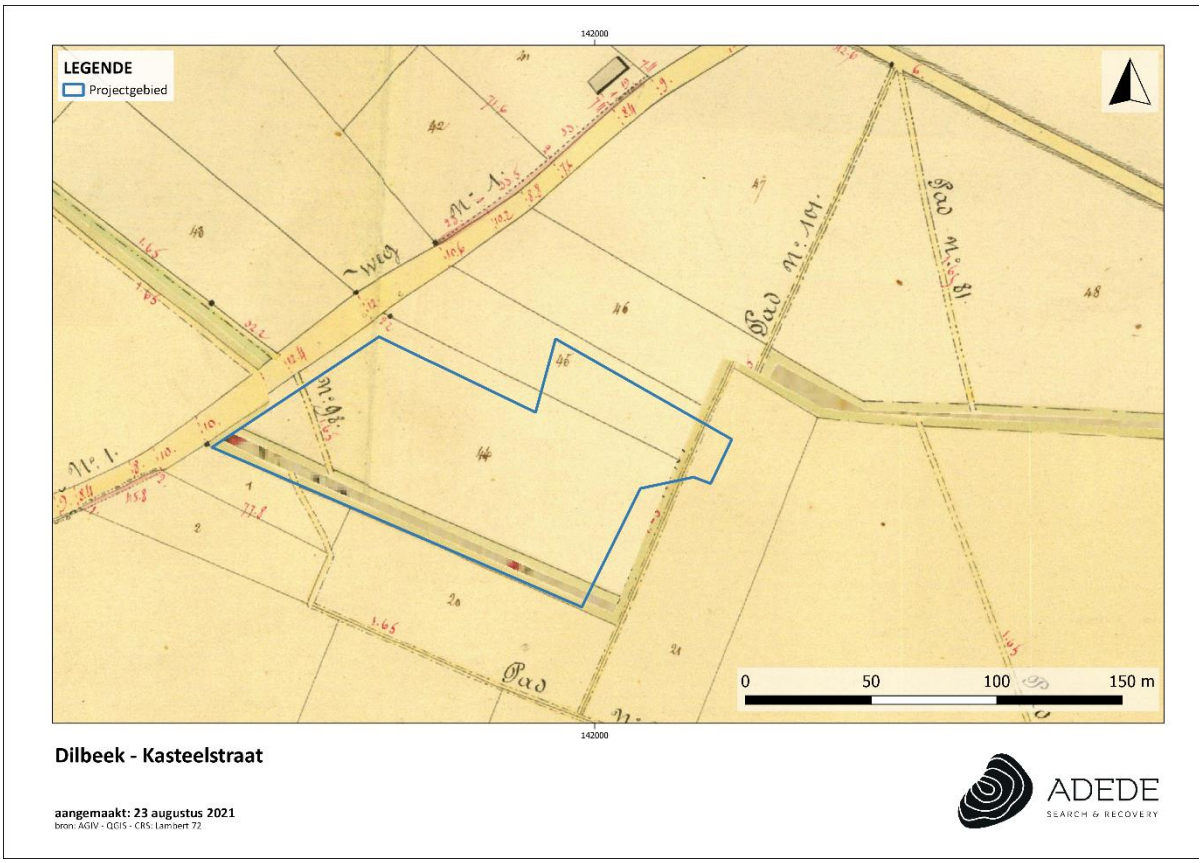

Figuur 14. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

3.3.2.5 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)

Philippe Vandermaelen was een autodidact cartograaf die vanwege zijn eerdere verwezenlijkingen op vlak van cartografie vanaf 1831 nauw samenwerkte met de overheid. Aanvankelijk was zijn opdracht het karteren van de grenzen op basis waarvan de onderhandelingen gevoerd werden tussen België en Holland. Hij maakte van zijn bevoorrechte positie bij de overheid gebruik om de hand te leggen op de handgeschreven plannen van de gemeentelijke kadasters en verwierf ook de bestaande driehoeksmetingen. Hij stuurde zijn topografen uit naar de negen provincies om er de nodige opmetingen te doen en publiceerde twee topografische kaarten van België: de kaart op schaal 1:80.000 in 25 folio's – een meesterwerk van de lithografie – was volledig voltooid in 1853, terwijl de 250 folio's van de kaart op schaal 1:20.000 verschenen tussen 1846 en 1854.

De kaart van Vandermaelen situeert het projectgebied wederom in de buurt van een landweg (d'Arconatistraat). Echter lijkt de projectie op onderstaande kaart niet volledig correct te zijn omdat deze landweg normaliter niet in het projectgebied zou mogen liggen. Ook is de huidige Kasteelstraat wederom te herkennen. Het projectgebied is nog steeds onbebouwd, maar het valt wél op dat de bebouwing in de directe omgeving van het gebied sporadisch is toegenomen. In het oosten bevindt zich het dorpscentrum van Dilbeek. Ten zuiden van het plangebied bevindt zich de kapel van Sint-Guido. Opnieuw is te zien dat de zuidwestelijke hoek van het plangebied wordt afgesneden door een weg. De mogelijke weg die parallel met de zuidelijke grens van het projectgebied liep (zie de Atlas der Buurtwegen hierboven), is niet zichtbaar op onderstaande kaart.

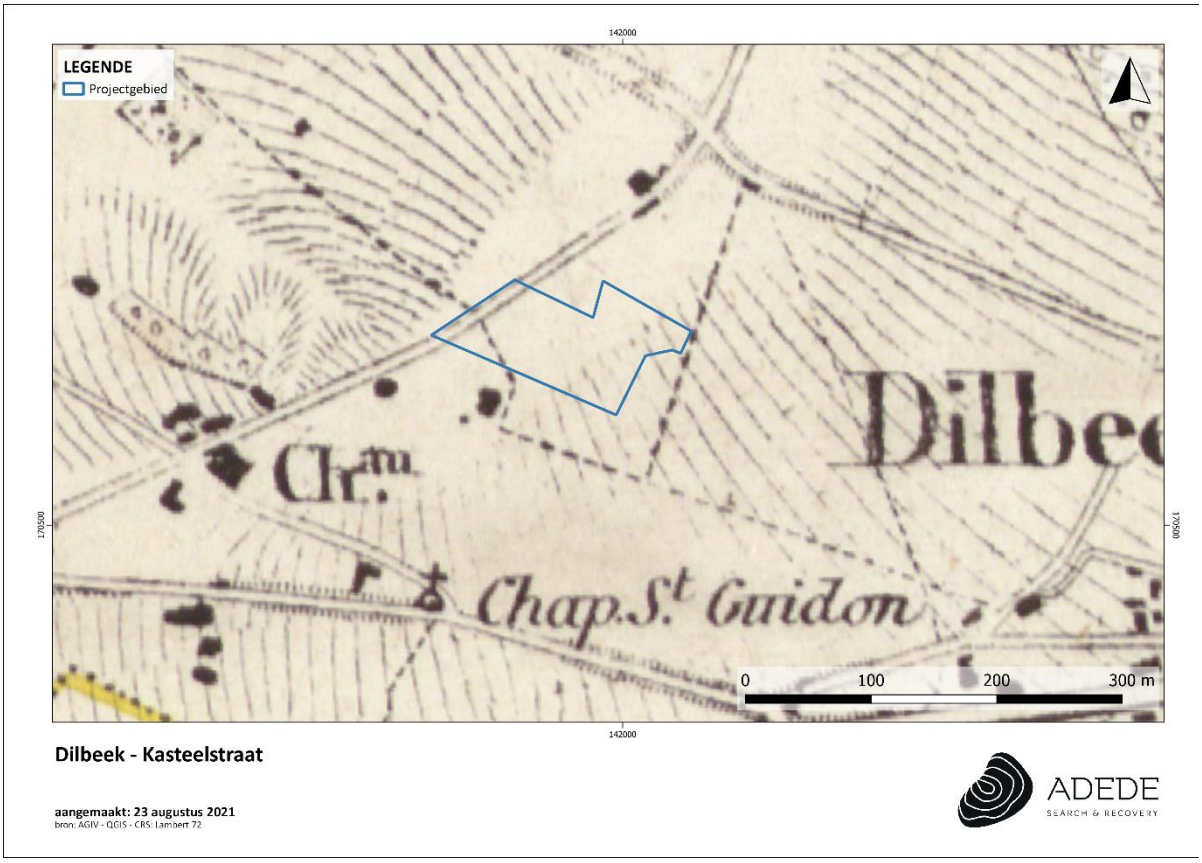

Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

3.3.2.6 Kaart van Popp (1842 – 1879)

De Popp-kaarten zijn een verzameling kadasterkaarten die in de 19de eeuw werden uitgegeven door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp. Deze kaarten waren in feite een gecommercialiseerde versie van het toenmalige kadaster van België en bevatten dus veel gegevens over perceelsindeling, maar zonder detailwerking.

De kaart van Popp situeert het plangebied opnieuw aan een landweg (d'Arconatistraat). Deze weg ligt duidelijk buiten het projectgebied. Ook is de huidige Kasteelstraat wederom te herkennen. De percelering die werd vastgesteld op de Atlas der buurtwegen, is nu ook eenduidig te zien. Vermoedelijk behield het gebied haar functie als landbouwgrond. Of het hier gaat om weide- of akkerland valt niet te achterhalen. Opnieuw is te zien dat de zuidwestelijke hoek van het plangebied wordt afgesneden door een weg. De weg die parallel met de zuidelijke grens van het projectgebied liep (zie de Atlas der Buurtwegen hierboven), is niet zichtbaar op onderstaande kaart.

Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.2.7 Wereldoorlogen

In de Verheydenstraat bevindt zich een oorlogsmonument ter ere van inwoners van Dilbeek die gesneuveld zijn in de Eerste en Tweede Wereldoorlog. De namen op het monument zijn deze van gesneuvelde soldaten.[13] Het initiatief voor de oprichting van het monument voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog werd genomen in 1919 door de Dilbeekse toneelkring "Onder Ons". Na de Tweede Wereldoorlog werden er twee bronzen kransen aangebracht en werden de opschriften "1914-1918" en "1940-1945" toegevoegd, om ook de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog te herdenken.[14] Het naburige Bodegem zou een plaats geweest zijn waar veel Duitsers tijdens de Eerste Wereldoorlog verbleven omwille van de verschillende hoeves die er lagen. De Duitsers bewaakten er de spoorweg en het station dat fungeerde als aanvoerlijn naar het front. In het station heeft ook één van de zwaarste Duitse kanonnen gestaan. In 1945 viel het in Franse handen.[15] In Wambeek, ten

[13] *https://www.tracesofwar.nl/sights/104343/Oorlogsmonument-Dilbeek.htm*
[14] *https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/206901*
[15] *Dieter Hautman, "Grote Oorlog was erg aanwezig in Bodegem", Het Nieuwsblad, 2014. Geconsulteerd op 25.08.2021. https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20141102_01353986*

oosten van Dilbeek, zouden de Duitsers Engelse krijgsgevangenen gevangengezet hebben. In oktober 1918 zouden de Duitsers ook militaire oefeningen gehouden hebben achter de kerk van Wambeek. De geallieerden zouden daarop een bombardement uitgevoerd hebben. Na de wapenstilstand werden de krijgsgevangenen opgevangen in Dilbeek en werd het kasteel (het gemeentehuis) een ontvangstlokaal.[16]

Op 18 november 1944 zou een dichtbevolkt gedeelte van Dilbeek geteisterd zijn geweest door een V1-bom met 50 gewonden tot gevolg. Echter werd de precieze locatie binnen Dilbeek niet nader gedefinieerd.[17]

3.3.1 Luchtfoto 1971

Op de luchtfoto van 1971 is te zien dat het projectgebied onbebouwd is. Het valt niet uit te sluiten dat het gebied dienst is blijven doen als landbouwgrond. De contouren van de weg die de zuidwestelijke punt van het plangebied afsneed (zoals te zien op de historische kaarten), zijn te herkennen. Echter is er wederom geen weg meer te zien die parallel met de zuidelijke grens van het projectgebied liep. Wat tevens opvalt is dat er zich geen bomen bevinden op het projectgebied waardoor geconcludeerd kan worden dat deze beboste zones recent zijn aangeplant. Van een voetbalveld is eveneens geen sprake. Wél is de atletiekpiste in het oosten van het gebied zichtbaar, alsook de bebouwing in het noorden (langs de straatzijde). De contouren van de huidige basisschool lijken ook zichtbaar te zijn. In het zuiden van het gebied (langs de straatzijde) is er nog geen sprake van bebouwing. Ook de bebouwing aan de overkant van de straat is nog vrij bescheiden.

[16] *https://www.editiepajot.com/regios/5/articles/70245*
[17] *Commissariaat Generaal voor de Passieve Luchtbescherming, Bommen op België 1940-1945, 164.*

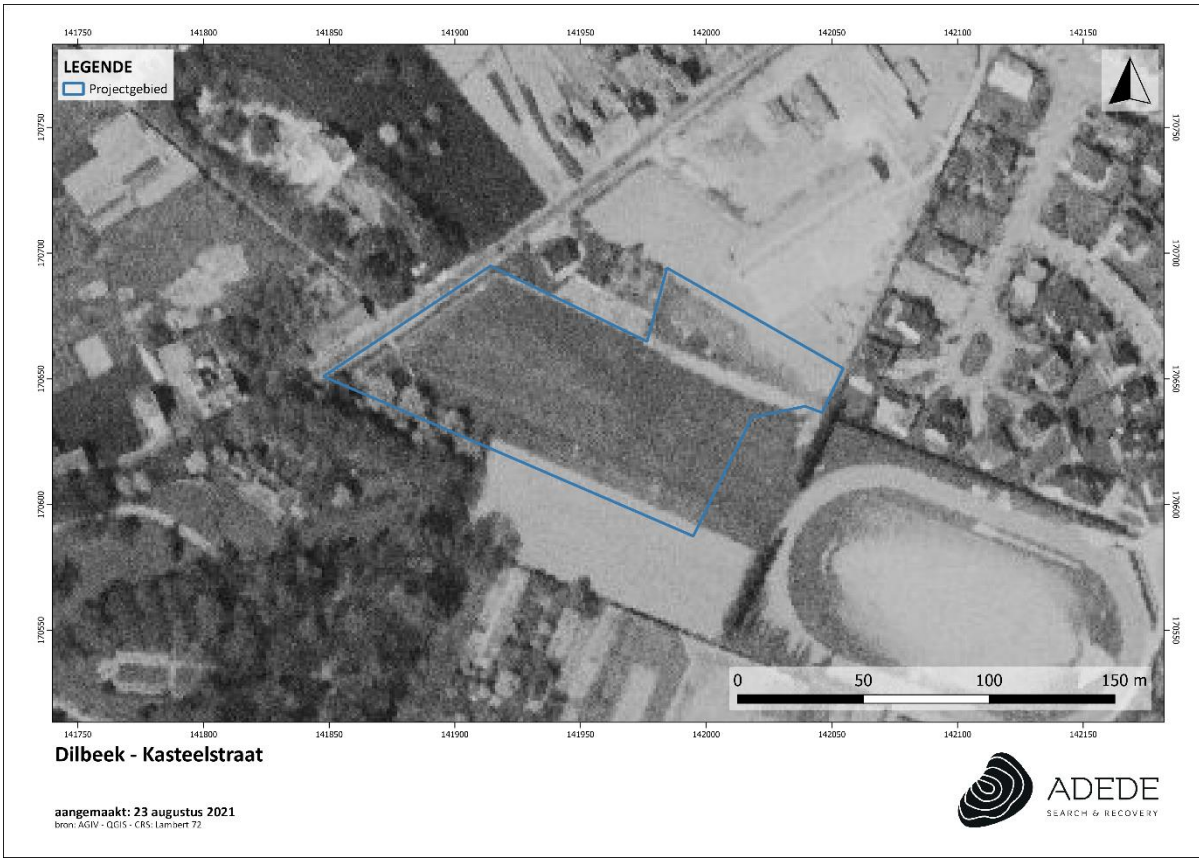

Figuur 17. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.

3.3.2 Luchtfoto 1979-1990

Deze luchtfoto toont grotendeels een status quo met de huidige toestand van het plangebied. De beboste zones, het voetbalveld en de verharde toegangsweg in het zuidwesten zijn immers zichtbaar. Ook de basisschool en de atletiekpiste zijn duidelijk te herkennen.

Figuur 18. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990.

3.3.3 Luchtfoto 2017

Deze luchtfoto toont grotendeels een status quo met de huidige toestand van het plangebied. De beboste zones, het voetbalveld en de verharde toegangsweg in het zuidwesten zijn immers zichtbaar. Ook de basisschool en de atletiekpiste zijn duidelijk te herkennen. In het noordoosten is nu ook de afsluiting met de basisschool zichtbaar.

Figuur 19. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2017

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

3.4.1 Archeologische nota's en onderzoek in de omgeving

Archeologienota, Dilbeekse kern:

Het potentieel op kennisvermeerdering in het plangebied werd als laag ingeschat, dit omdat tijdens de werkzaamheden vooral de reeds aanwezige verstoring werd vervangen. Waar de verstoringsdiepte wél fundamenteel verschillend was, was de aanlegbreedte van ca. 2 m te smal om een kennisvermeerdering te krijgen. Eventueel archeologische waarden zouden enkel uit vondsten zonder complexwaarde bestaan. Daarom werd geadviseerd dat verder vooronderzoek niet noodzakelijk is.[18]

[18] *Elke Mertens, Archeologienota Dilbeekse kern te Dilbeek (Gent, 2016).*

Archeologienota, De Wolfsputten:

Er was een hoge verwachting aan eventuele archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum in het noorden en het westen van het plangebied en een middelhoge tot geringe kans op deze resten in het zuiden en het oosten van het gebied. De verwachting aan resten vanaf het Neolithicum tot en met de middeleeuwen werd eveneens hoog ingeschat. Mogelijks waren er ook resten aanwezig van 18e-eeuwse bebouwing. Er werd geconcludeerd dat eventuele archeologische resten bedreigd worden. De impact op het bodemarchief varieerde echter van zone tot zone. In twee zones, 'Westrand' en 'Poel', werd een landschappelijk bodemonderzoek geadviseerd. De andere zones werden gezien de geringe impact van de werken vrijgegeven.[19] Tijdens het onderzoek werd één vondst geborgen. Het gaat om een brok vuursteen, een donkere fijnkorrelige vuursteen, mogelijk een kern uit het mesolithicum. Ook werden enkele greppels aangetroffen. Deze hebben op basis van de vulling een recente ouderdom. Er werd geen verder onderzoek geadviseerd.[20]

Archeologienota, Bodegemstraat:

Er werd een lage archeologische verwachting vooropgesteld. Reden hiervoor is dat het projectgebied zich op een heuvelrug bevond en dat enkel archeologische waarden gekend zijn in lager gelegen zones van Dilbeek en omgeving. De hoger gelegen leemrug deed voornamelijk dienst als uitstekende landbouwgrond. Dit feit gecombineerd met de hoge mate van erosie en geërodeerde bodems maken dat het potentieel op kennisvermeerdering te beperkt was om verder onderzoek te adviseren.[21]

Archeologienota, Snikbergstraat:

Uit de bureaustudie kon de aan- of afwezigheid van archeologische waarden niet uitgesloten worden. Hier werd dan weer beargumenteerd dat de landschappelijke ligging een hoge verwachting schept van archeologisch erfgoed vanaf de steentijd tot de nieuwe tijd. Daarom werd vervolgonderzoek geadviseerd in de vorm van landschappelijk bodemonderzoek, met daaropvolgend een proefsleuvenonderzoek.[22] Het sporenbestand omvatte – behalve enkele recentere sporen - enkel een baksteenoven. Op basis van baksteenformaten en aardewerk kon deze ruim gedateerd worden tussen de 14e en de 16e eeuw. Gezien de weinige hoeveelheid relevante archeologische sporen, werd een vervolgonderzoek geadviseerd dat zich beperkte tot de uitwerking van het aangelegde ensemble.[23]

---

[19] Anne Schoups & Xander Alma, Archeologienota De Wolfsputten te Dilbeek (Brugge, 2018).
[20] Brent Belis, Peter Hazen, Feike Miedema, Axel Muller & Xander Alma, Nota De Wolfsputten te Dilbeek (Brugge, 2018).
[21] Cedric Van Huffel, Gaëlle Rochtus, David Janssens & Aaron Verleysen, Archeologienota Bodegemstraat te Dilbeek (Gent, 2017).
[22] Jasmijn Overmeire & Toon De Herdt, Archeologienota Snikbergstraat 90-106 te Dilbeek (Gent, 2020).
[23] Sander Op De Beeck & Toon De Herdt, Nota Snikbergstraat 90-106 te Dilbeek (Gent, 2021).

Archeologienota Kattebroekstraat:

Ongekende archeologische verwachting, maar gezien de ligging op een hellend terrein, op een hoogte nabij beekvalleien, en gezien een mogelijk gunstige bodemopbouw die voor een goede bewaring kan gezorgd hebben, bestond er een kans op in situ bewaarde steentijd artefactensites. Ook werd er een verhoogde kans voor sporen uit de Romeinse tijd en middeleeuwen vooropgesteld. Het verder vooronderzoek diende echter in uitgesteld traject te gebeuren, na het verwijderen van de huidige vegetatie en gebouwtjes.[24]

Archeologienota, Libelstraat:

Het reeds uitgevoerde proefsleuvenonderzoek heeft aangetoond dat er met hoge waarschijnlijkheid/zekerheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein. De geplande verkavelingswerken zouden dus niet leiden tot een vernieling van het archeologisch bodemarchief, aangezien het plangebied geen archeologische site herbergde.[25]

Archeologienota, Hof ter Smissen:

Er kon besloten worden dat aan de hand van een niet-invasief, gebiedsdekkende multi-signaal EMI detectie een beperkt aantal (mogelijke) archeologische structuren en sporen konden worden afgelijnd in het westelijk deel van het studiegebied. In de overige gescande gebieden konden weinig tot geen (potentiële) archeologische sporen teruggevonden worden.[26]

Na een proefsleuvenonderzoek werden volgende vondsten gedaan: een klein wandfragment gedraaid grijs aardewerk en een dakpanfragment. Ook werden vijf sporen ontdekt die als kuil werden geregistreerd. Mogelijk betreft het één oven en één of meerdere brandrestengraven, hoewel dit niet met zekerheid kon vastgesteld worden. Deze contexten worden gedateerd in de Romeinse periode. Ze kunnen worden gerelateerd aan de vondst van een villaterrein uit de Midden-Romeinse periode ten noordoosten van het plangebied.[27]

---

[24] Bert Acke, Maarten Bracke & Julie Hagen, Arccheologienota Kattebroekstraat te Dilbeek (Moerbeke-Waas, 2018).
[25] Bert Acke, Maarten Bracke & Sander Debrabandere, Archeologienota Libelstraat te Dilbeek (Moerbeke-Waas, 2021).
[26] Aaron Willaert & Timothy Saey, Archeologienota Hof ter Smissen te Dilbeek (Sint-Michiels-Brugge, 2017).
[27] Dominick Van den Notelaer & jonathan Huizer, Nota Hof ter Smissen te Dilbeek (Geel, 2019).

3.4.2 CAI Indicatoren

CAI-melding	Locatie	Datering	Beschrijving
151604	400m (ZW)	17e eeuw	Molen van Lierdens. Indicator. Houten staakmolen die vermoedelijk tot 1620 teruggaat.
981714	1400m (ZW)	Late middeleeuwen tot nieuwste tijd	Zie archeologienota Snikbergstraat.
224019	1200m (N)	Mesolithicum	Zie archeologienota De Wolfsputten.
		Nieuwe tijd	Zie archeologienota De Wolfsputten.
3073	500m (O)	Late middeleeuwen	De Sint-Alenatoren (zie algemene historische situering). De toren is een overblijfsel van een waterburcht die oorspronkelijk het bezit was van het Brusselse geslacht van Heetvelde en een leen vormde van het land van Gaasbeek. De burcht werd voor een groot deel afgebroken in 1714. Twee hoektorens bleven bestaan.
10062	500m (O)	Late middeleeuwen	Parochiekerk Sint-Ambrosius. Gotische kerk. Indicator.
		Late middeleeuwen	Niet nader gedefinieerd (vermoedelijk graven).
220358	800m (ZO)	18e eeuw	Niet nader gedefinieerd (vermoedelijk betreft het een site met walgracht).
10055	800m (ZO)	Volle middeleeuwen	Neerhof (hoeve). Indicator. Gaat vermoedelijk terug tot de 12e eeuw. Het werd vernield in de 17e eeuw en daarna terug opgebouwd.
2654		Late middeleeuwen	Parochiekerk Sint-Pieter. Indicator. Romaanse kerk die teruggaat tot de 13e eeuw.
		Late middeleeuwen	Niet nader gedefinieerd (vermoedelijk graven).

Figuur 20. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.

4 Landschappelijk booronderzoek (2021I270)

4.1 Werkwijze en strategie

Op 23 september 2021 werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd door ADEDE bv ter hoogte van de Kasteelstraat te Dilbeek. Er werden in totaal 4 boringen voorzien. Deze dekken het volledige onderzoeksgebied binnen het projectgebied en geven op die manier een duidelijk beeld van de bodemopbouw.

De boringen werden geplaatst door middel van een edelmanboor met diameter van 7 cm en werden uitgevoerd door Katrien Van Den Berghe (archeoloog – assistent bodemkundige bij ADEDE). De boringen werden, waar mogelijk, tot in de C-horizont van de bodem geplaatst. Op die manier kon verzekerd worden dat alle mogelijke antropogene niveaus, die zouden geroerd worden door de geplande bodemingrepen, zouden worden herkend. De C-horizont werd bij 2 van de 4 boringen bereikt, dit was echter veelal op vrij grote diepte.

Het boorstaal werd uitgespreid in navolging van een boorgatmeting op een witte, neutrale achtergrond. Vervolgens werd het gefotografeerd en geregistreerd.

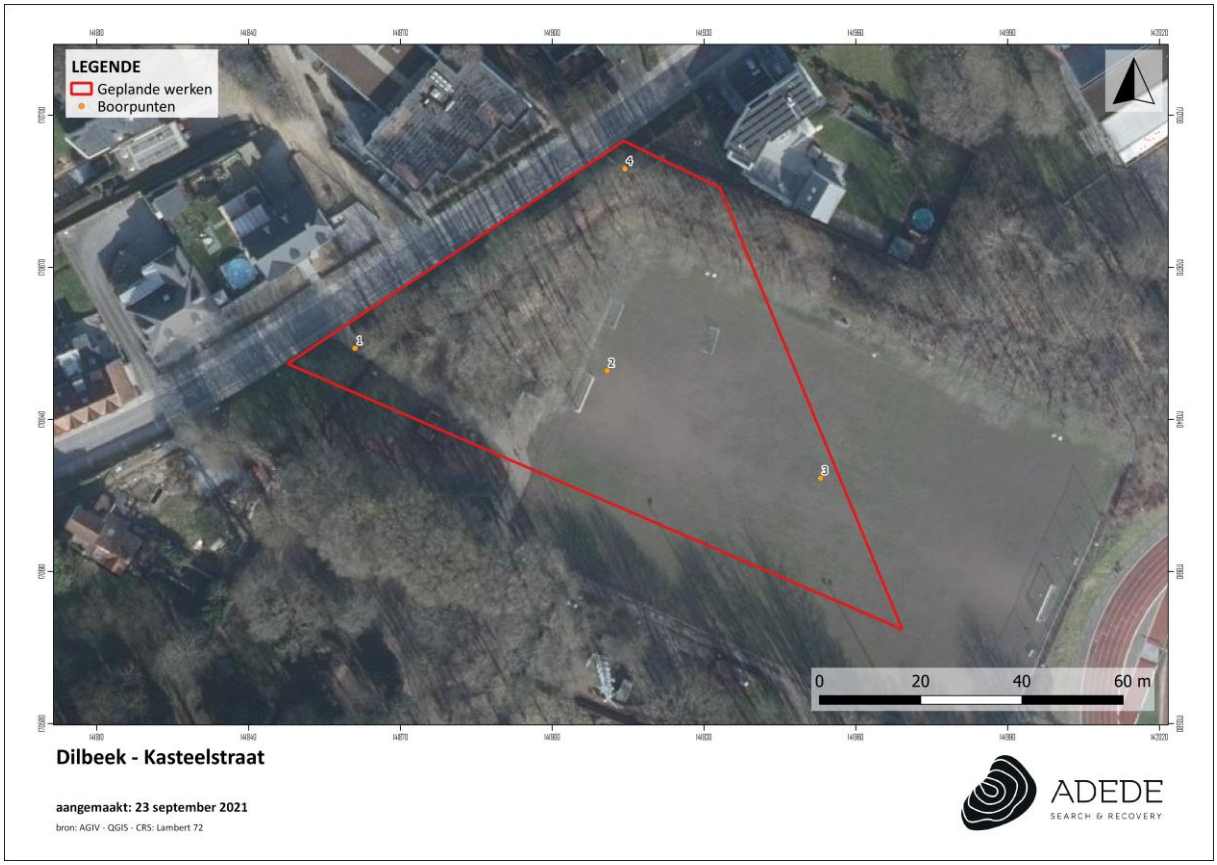

Figuur 21. Uitgevoerde landschappelijke boringen op orthografische foto (boven) en GRB kaart (onder).

4.2 Situatie terrein

Het onderzoeksgebied grenst aan de d'Arconatistraat. Het te onderzoeken gebied betreft een deel van een voetbalveld en een beboste berm. In het westen bevindt zich een verhard paadje en een verhard sportveld.

Figuur 22. De onderzochte zones tijdens het plaatsen van de boringen.

4.3 Assessment landschappelijk booronderzoek

4.3.1 Bodem

Het projectgebied is volledig ingekleurd als **Aba1** (donkeroranje op onderstaande kaart). Het betreft een droge leembodem met textuur B horizont. De serie Aba, ontwikkeld in het Pleistocene loessdek, vertoont onder de A horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B horizont. De bouwvoor is een donkerbruin, homogeen humushoudend leem; bij Abao rust de Ap op een geelbruine overgangshorizont. De Bt is bruin zwaar leem (gemiddelde 20% klei) met meestal goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt. Bij Aba(b) profielen met gevlekte textuur B vertoont deze horizont grijze strepen of gebleekte vlekken. Bij de substraatseries begint een steenachtig zand, klei- of klei-zandsubstraat op geringe of matige diepte. De bodems vertonen geen watergebrek en geen wateroverlast dank zij de gunstige drainage en het hoog waterbergend vermogen. Substraatseries zijn evenwel gevoeliger voor droogte, te meer daar ze dikwijls op hellingen met snelle oppervlakkige ontwatering liggen. Op sterk hellende terreinen dienen voorzorgsmaatregelen tegen de erosie genomen te worden. In de directe nabijheid van het projectgebied bevindt zich tevens bodemtype **OB** (wit gestippeld op onderstaande kaart). Dit betreft kunstmatige gronden waarbij het originele bodemprofiel door ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd is. In het zuidwesten van het projectgebied, maar **niet** binnen het gebied, bevindt zich ten

slotte bodemtype **OT** (geel dubbel gearceerd op onderstaande kaart). Dit verwijst naar sterk vergraven gronden. Hierbij werd aangegeven dat het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden) is.

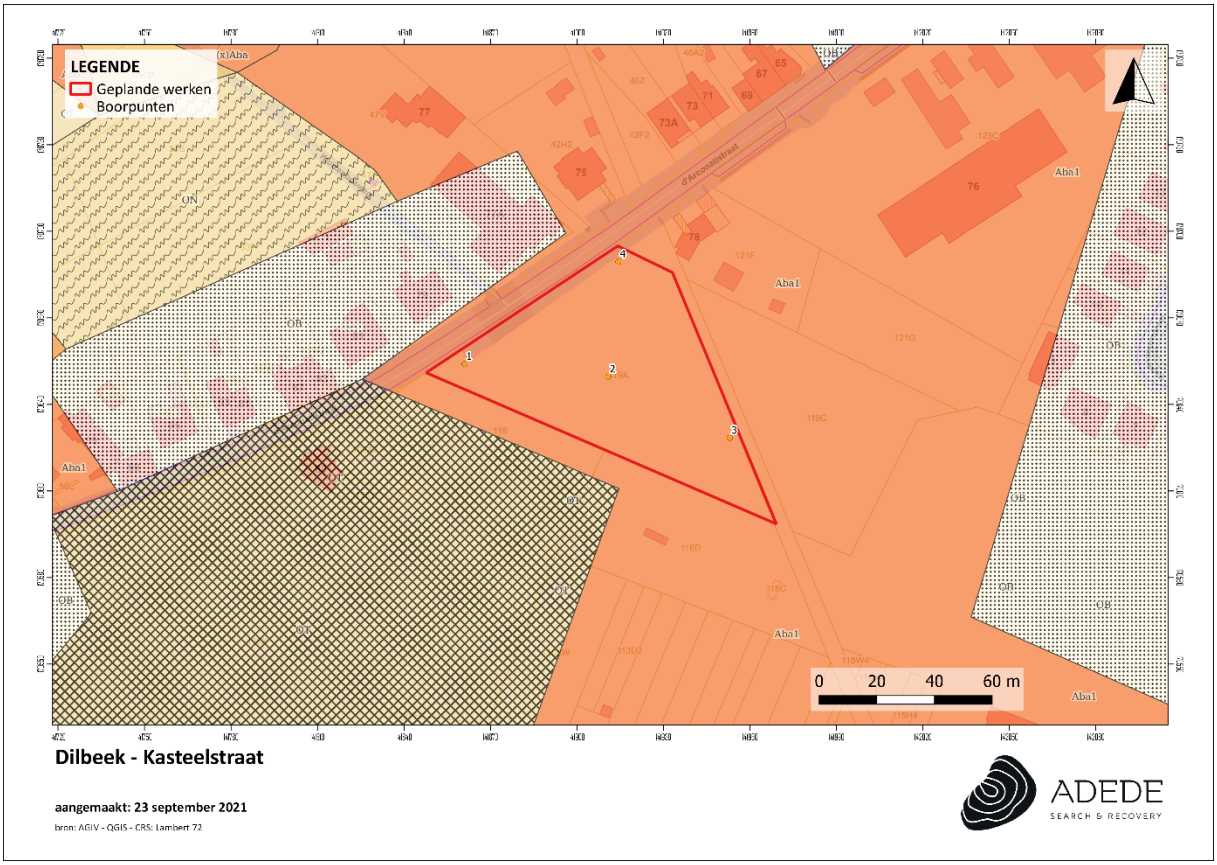

Figuur 23. Landschappelijke boringen op de bodemtypekaart.

Ervaring op het terrein toont aan dat wat op de bodemtypekaart aangegeven staat niet overeen stemt met de waargenomen bodemopbouw. De Bt-horizont die bij de aangegeven Aba1 bodems aanwezig zou zijn werd niet waargenomen.

Alle boringen vertonen een gelijkaardig A-C profiel. De eerste 10 tot 25cm wordt ingenomen door een bruine tot bruingrijze zandleem met plantaardig materiaal. Bij boring 2 en 3 wordt de volgende horizont gevormd door lichtgrijs zand, bij boringen 1 en 4 gaat het dan weer om lichtbruine tot bruine zandleem. Vervolgens is er bij boring 2 en 3 een donkerbruin tot grijze en een bruingrijze zandleem aanwezig, deze A horizont is niet aanwezig in boringen 1 en 4. De laatste A-horizont wordt gevormd door geelbruine tot bruingele zandleem. Het hoogste niveau waarop de C-horizont bereikt werd is 160cm onder het maaiveld in boring 1. Bij boringen 2 en 4 werd tot een diepte van 2m geboord en kon de C-horizont nog niet bereikt worden. En tot slot werd de C-horizont bij boring 3 aangetroffen op een diepte van 220cm onder het maaiveld. De C-horizont wordt gevormd door bruingeel zandleem. Bij

boring 1 verandert de C op een diepte van 290cm naar bruingeel lemig zand. Dit is niet het geval bij boring 3 waar tot een diepte van 460cm geen verandering in de C-horizont merkbaar is.
Algemeen kan dus gesteld worden dat de C-horizont zich op grote diepte onder het maaiveld bevindt.

4.4 Boorbeschrijvingen

4.4.1 Beschrijvingen

Hieronder worden enkele representatieve boringen weergegeven.

Nr.	**Dieptes (cm)**	**Foto en beschrijving**
BP 1	0-10: Ap 10-35: A 35-160: A 160-290: C1 290-350: C2	
	0-10: Ap 10-35: A 35-160: A 160-290: C1 290-350: C2	Bruin zandleem met plantaardig materiaal Lichtbruin zandleem Geelbruin zandleem Bruingeel zandleem Bruingeel lemig zand
BP 3	0-10: Ap 10-35: A 35-85: A 85-220: A 220-460: C2	
	0-10: Ap 10-35: A 35-85: A 85-220: A 220-460: C2	Bruingrijs zandleem met plantaardig materiaal Lichtgrijs zand Bruingrijs zandleem met baksteenfragmenten en stenen Geelbruin zandleem Bruingeel zandleem

4.4.2 Boordiagrammen

Hieronder worden de boordiagrammen weergegeven.

ADEDE SEARCH & RECOVERY

Landschappelijke boring Dilbeek - Kasteelstraat

Projectcode 2021I270
Project sigel DIL-KAS
Boordiameter 7cm
Boortype Edelman

Boornummer Bp 1
Registratie door KVDB
Controle door David Janssens

TAW (m)	Diepte (m)	Boring
86.4		
86.20000000	0.2	Ap: Bruin zandleem met plantaardig materiaal; A: Lichtbruin zandleem
86.00000000	0.4	
85.80000000	0.6	
85.60000000	0.8	
85.4	1	A: Geelbruin zandleem
85.20000000	1.2	
85.00000000	1.4	
84.80000000	1.6	
84.60000000	1.8	
84.4	2	
84.20000000	2.2	C1: Bruingeel zandleem
84.00000000	2.4	
83.80000000	2.6	
83.60000000	2.8	
83.4	3	
83.20000000	3.2	C2: Bruingeel lemig zand
83.00000000	3.4	
82.80000000	3.6	
82.60000000	3.8	
82.4	4	
82.20000000	4.2	
82.00000000	4.4	
81.80000000	4.6	
81.60000000	4.8	

Page 1 of 1

produced by ESlog.ESdat.net on 23 Sep 2021

ADEDE SEARCH & RECOVERY

Landschappelijke boring Dilbeek - Kasteelstraat

Projectcode 2021I270
Project sigel DIL-KAS
Boordiameter 7cm
Boortype Edelman

Boornummer Bp 2
Registratie door KVDB
Controle door David Janssens

TAW (m)	Diepte (m)	Boring
87	0.2	Ap1: Bruingrijs zandleem met plantaardig materiaal
86.8	0.4	Ap2: Lichtgrijs zand
86.6	0.6	Ap3: Donkerbruin tot grijs zandleem
86.4	0.8	
86.2	1	
86	1.2	
85.8	1.4	A: Bruingeel zandleem
85.6	1.6	
85.4	1.8	
85.2	2	
85	2.2	
84.8	2.4	
84.6	2.6	
84.4	2.8	
84.2	3	
84	3.2	
83.8	3.4	
83.6	3.6	
83.4	3.8	
83.2	4	
83	4.2	
82.8	4.4	
82.6	4.6	
82.4	4.8	
82.2		

Page 1 of 1

produced by ESlog.ESdat.net on 23 Sep 2021

ADEDE SEARCH & RECOVERY

Landschappelijke boring Dilbeek - Kasteelstraat

Projectcode 2021I270
Project sigel DIL-KAS
Boordiameter 7cm
Boortype Edelman

Boornummer Bp 3
Registratie door KVDB
Controle door David Janssens

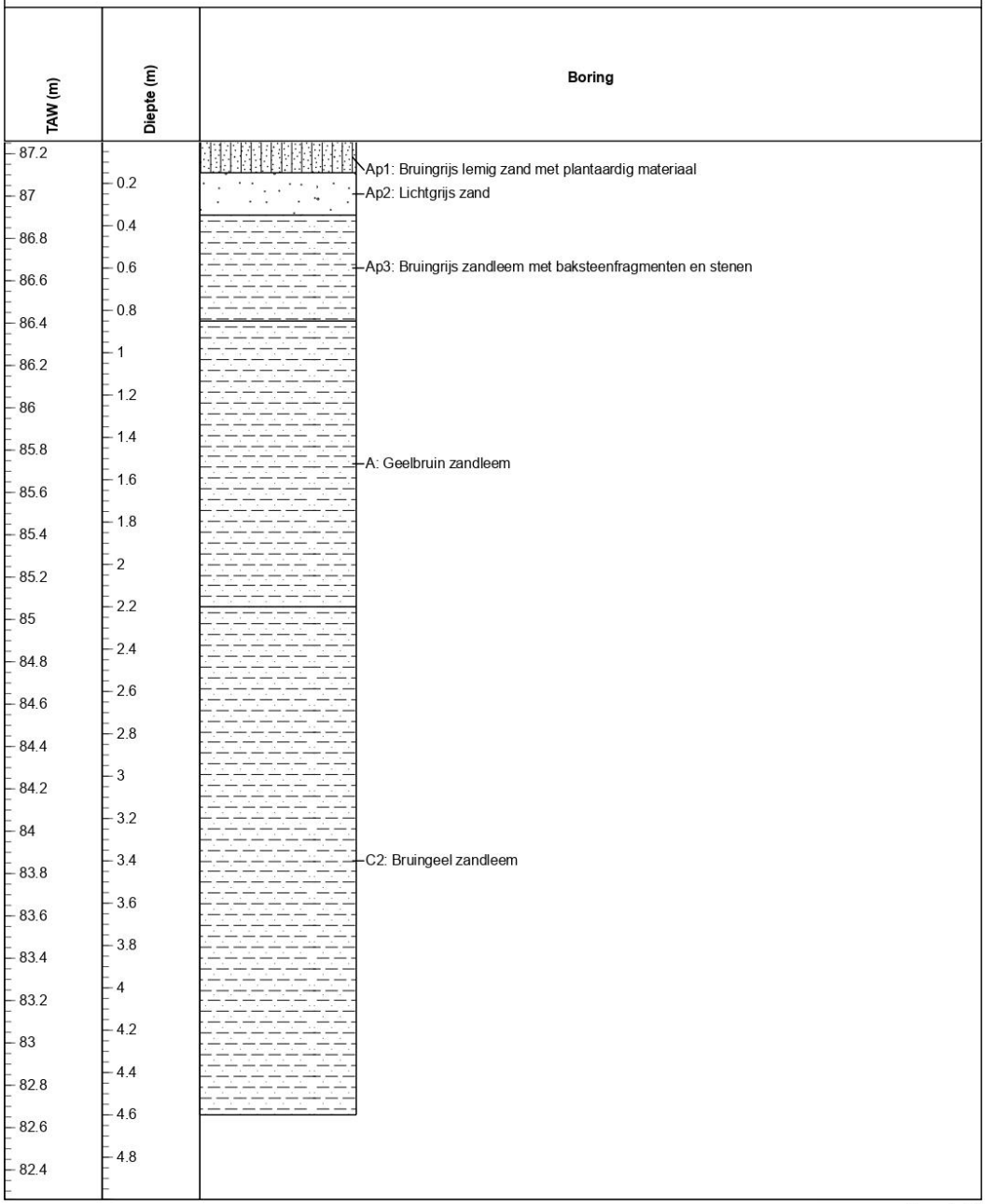

Page 1 of 1

produced by ESlog.ESdat.net on 23 Sep 2021

ADEDE SEARCH & RECOVERY

Landschappelijke boring Dilbeek - Kasteelstraat

Projectcode 2021I270
Project sigel DIL-KAS
Boordiameter 7cm
Boortype Edelman

Boornummer Bp4
Registratie door KVDB
Controle door David Janssens

TAW (m)	Diepte (m)	Boring
87.2		
87	0.2	Ap1: Bruingrijs lemig zand met plantaardig materiaal
86.8	0.4	Ap2: Bruin zandleem
86.6	0.6	
86.4	0.8	
86.2	1	
86	1.2	A: Geelbruin zandleem
85.8	1.4	
85.6	1.6	
85.4	1.8	
85.2	2	
85	2.2	
84.8	2.4	
84.6	2.6	
84.4	2.8	
84.2	3	
84	3.2	
83.8	3.4	
83.6	3.6	
83.4	3.8	
83.2	4	
83	4.2	
82.8	4.4	
82.6	4.6	
82.4	4.8	

Page 1 of 1

produced by ESlog.ESdat.net on 23 Sep 2021

4.4.3 Boortransect

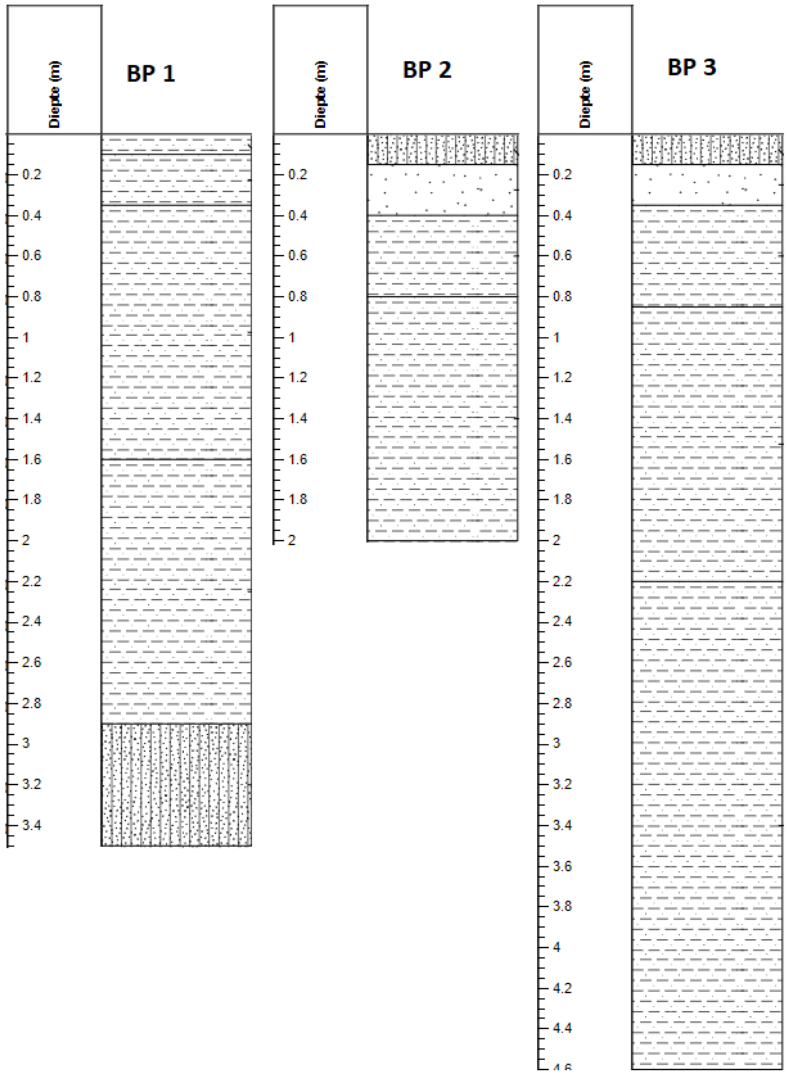

Figuur 24. Boortransect van noordwest (links) naar zuidoost (rechts).

Figuur 25. Boortransect met weergave van boorpunten.

4.5 Interpretatie landschappelijk bodemonderzoek

Uit het landschappelijk booronderzoek op 23 september 2021 blijkt dat de bodemtypes die op de bodemtypekaart aangegeven staan, niet aanwezig zijn op het terrein. De aangegeven Bt-horizont was namelijk helemaal niet aanwezig. Ook werd duidelijke dat de C-horizont op grote diepte onder het maaiveld gelegen is (minimaal 160cm, maar meestal dieper dan 2m).

Als de diepte van het maaiveld vergeleken wordt met het DHM kan een duidelijk beeld opgesteld worden voor het projectgebied. het projectgebied is namelijk 1m hoger gelegen dan de omliggende percelen. Deze hogere ligging in combinatie met de diepte waarop de C-horizont aangetroffen werd, wijst op een ophoging van het terrein.

Deze ophoging zorgt ervoor dat de geplande werken de moederbodem en eventueel aanwezige archeologische waarden niet bedreigen. De enige ingrepen die mogelijk een impact zouden kunnen hebben (plaatsen regenwaterputten, infiltratieput, septischeput en liftkoker) zijn eerder beperkt in oppervlakte.

5 Besluit

De werken omvatten een eerste fase van de aanleg van een nieuwbouw voor een secundaire school. Deze werken zullen plaatsvinden ter hoogte van de d'Arconatistraat, maar niet grenzend aan de straat. De toekomstvisie toont aan dat op termijn ook het oostelijke deel van het gebied zal bebouwd worden. De eerste fase behelst het optrekken van een schoolgebouw met luifel en de aanleg van een toegangspad (een publieke boulevard) en een inkom voor bezoekers en leerlingen (voorplein) die overloopt naar de speelplaats. In het zuiden van het schoolgebouw zal tevens een fietsenstalling voorzien worden. Een deel van het bestaande fiets- en wandelpad dat op de fietsenstalling uitgeeft (vooraan) zal heraangelegd worden. In de omgeving van het gebouw bevinden zich ook een Finse piste en atletiekpiste. Het schoolgebouw zal gefundeerd worden op een volle en stijve betonplaat met vorstranden langs de buitenste randen. De vorstranden gaan van de bovenkant van de funderingsplaat tot op de vorstvrije diepte (+-80cm onder maaiveld). De vloerplaat zal tot op een diepte van ca. 35 cm aangebracht worden. In het zuiden van het schoolgebouw (ter hoogte van de luifel) zullen tevens twee regenwaterputten met een totale inhoud van 35000 liter (ca. 2,5m diep), een infiltratieput van 10.000 liter (ca. 2.10m diep) en een septische put van 5.000 liter aangebracht worden (ca. 1.75m diep). De geplande werken zijn bijgevolg van die aard dat ze potentieel het bodemarchief kunnen beschadigen en/of vernielen. Hoewel een tweede fase volgt, zijn hier op dit moment nog geen details over bekend. Het projectgebied is gelegen op een heuveltop omzoomd door historische beekvalleien. Doch dient opgemerkt te worden dat het projectgebied zich op enige afstand van deze beekvalleien bevindt (meer dan 400 meter) én op de eigenlijke heuveltop gelegen is, niet binnen een gradiëntzone. Het kan mogelijk zijn dat de heuveltop, omwille van de droge leembodem, dienst heeft gedaan als uitstekende landbouwgrond, en dat eerder de lagergelegen zones in de nabijheid van het water aantrekkelijk zijn geweest voor de mens in het prehistorisch verleden. De bestudeerde historische kaarten tonen inderdaad aan dat het projectgebied steeds onverhard is gebleven en dienst gedaan heeft als landbouwgrond. De oudste sporen van menselijke aanwezigheid werden in Dilbeek gevonden tijdens archeologische opgravingen in 2006 naar aanleiding van de verkaveling van het Wolsemveld (Tuinslaper, Paardenbloem, Hermelijnlaan, Egelstraat). Er werden sporen gevonden van een protohistorische en Romeinse nederzetting. Tijdens een tweede archeologische opgraving op het Wolsemveld in 2009 (ongeveer op de locatie van de huidige Mispel, Zuurweidestraat en Kruisbes) werden er resten gevonden die merendeels stammen uit de Romeinse periode en die toegeschreven kunnen worden aan een Romeins villadomein. Doch dient opgemerkt te worden dat deze sporen aangetroffen zijn in een verschillende landschappelijke context dan het huidige projectgebied, zijnde in een lagergelegen zone van het landschap in de nabijheid van een beekvallei. Op basis van deze bevindingen kan een lage archeologische verwachting naar voor geschoven worden voor de

steentijden, en een algemene verwachting voor de perioden vanaf het neolithicum tot de nieuwste tijd.

Zoals eerder werd opgemerkt situeren de historische kaarten het projectgebied in een landelijke omgeving. Het is dus niet onwaarschijnlijk dat het gebied steeds gebruikt is als landbouwgrond en het bodemarchief goed bewaard is gebleven. Echter kan het niet uitgesloten worden dat de eerder beperkte verhardingen, maar vnl. de aanleg van het voetbalveld, de bodem hebben verstoord. Bijkomend is het terrein mogelijks opgehoogd zoals zichtbaar op het Digitale Hoogtemodel. Via een bureaustudie kan dit echter niet met absolute zekerheid beargumenteerd worden.

Uit het landschappelijk booronderzoek op 23 september 2021 blijkt dat de bodemtypes die op de bodemtypekaart aangegeven staan, niet aanwezig zijn op het terrein. De aangegeven Bt-horizont was namelijk helemaal niet aanwezig. Ook werd duidelijke dat de C-horizont op grote diepte onder het maaiveld gelegen is (minimaal 160cm, maar meestal dieper dan 2m).

Als de diepte van het maaiveld vergeleken wordt met het DHM kan een duidelijk beeld opgesteld worden voor het projectgebied. Het projectgebied is namelijk 1m hoger gelegen dan de omliggende percelen. Deze hogere ligging in combinatie met de diepte waarop de C-horizont aangetroffen werd, wijst op een ophoging van het terrein.

Deze ophoging zorgt ervoor dat de geplande werken de moederbodem en eventueel aanwezige archeologische waarden niet bedreigen. De enige ingrepen die mogelijk een impact zouden kunnen hebben (plaatsen regenwaterputten, infiltratieput, septischeput en liftkoker) zijn eerder beperkt in oppervlakte en zouden dus enkel resulteren in een fragmentarisch beeld. Hierdoor lijkt het potentieel tot een verhoogde kenniswinst bij verder onderzoek van dit plangebied ons zeer gering. Derhalve acht ADEDE bv verder archeologisch onderzoek dan ook niet nodig.

6 Bibliografie

Acke B., Bracke M. & Debrabandere S., 2021, Arccheologienota Libelstraat te Dilbeek (Vlaams-Brabant), Acke & Bracke Archeologisch Rapport 057, Moerbeke-Waas.

Acke B., Bracke M. & Hagen J., 2018, Arccheologienota Kattebroekstraat te Dilbeek (Vlaams-Brabant), Acke & Bracke Archeologisch Rapport 140, Moerbeke-Waas.

Belis B., Hazen P., Miedema F., Muller A. & Alma X., 2018, Nota De Wolfsputten te Dilbeek (Vlaams-Brabant), Vlaams Erfgoed Centrum Archeologisch Rapport 388, Brugge.

Commissariaat Generaal voor de Passieve Luchtbescherming, Bommen op België 1940-1945, 164.

Hautman D., 2014, “Grote Oorlog was erg aanwezig in Bodegem”, Het Nieuwsblad. Geconsulteerd op 25.08.2021. https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20141102_01353986

Horemans B., 2020, Archeologienota fietssnelweg te Groot-Bijgaarden (Vlaams-Brabant), ADEDE Archeologisch Rapport 588, Gent.

Mertens E., 2016, Archeologienota Dilbeekse kern te Dilbeek (Vlaams-Brabant), BAAC Archeologisch Rapport 262, Gent.

Op De Beeck S. & De Herdt T., 2021, Nota Snikbergstraat 90-106 te Dilbeek (Vlaams-Brabant), BAAC Archeologisch Rapport 1803, Gent.

Overmeire J. & De Herdt T., 2020, Archeologienota Snikbergstraat 90-106 te Dilbeek (Vlaams-Brabant); BAAC Archeologsich Rapport 1484, Gent.

Schoups A. & Alma X., 2018, Archeologienota De Wolfsputten te Dilbeek (Vlaams-Brabant), Vlaams Erfgoed Centrum Archeologisch Rapport 347, Brugge.

Van den Notelaer D. & Huizer J., 2019, Nota Hof ter Smissen te Dilbeek (Vlaams-Brabant), Vlaams Erfgoed Centrum Archeologisch Rapport 662, Geel.

Van Huffel C., Rochtus G., Janssens D. & Verleysen A., 2017, Archeologienota Bodegemstraat te Dilbeek (Vlaams-Brabant), ADEDE Archeologisch Rapport 247, Gent.

Willaert A. & Saey T., 2021, Archeologienota Hof ter Smissen te Dilbeek (Vlaams-Brabant), Ruben Willaert bvba Archeologisch rapport, Sint-Michiels-Brugge.

Websites:

http://www.cai.onroerenderfgoed.be

http://www.geopunt.be

https://www.editiepajot.com/regios/5/articles/70245

https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/206901

https://www.tracesofwar.nl/sights/104343/Oorlogsmonument-Dilbeek.htm

http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo

https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14246

7 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m. ..... - 30 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail). ..... - 31 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied. ..... - 32 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart. ..... - 33 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart. ..... - 34 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart. ..... - 36 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart. ..... - 37 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart. ..... - 38 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand. ..... - 39 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan. ..... - 40 -
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Frickx. ..... - 43 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret ..... - 44 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris. ..... - 46 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen. ..... - 47 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen. ..... - 49 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp. ..... - 50 -
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971. ..... - 52 -
Figuur 18. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979-1990. ..... - 53 -
Figuur 19. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2017 ..... - 54 -
Figuur 20. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied. ..... - 58 -
Figuur 21. Uitgevoerde landschappelijke boringen op orthografische foto (boven) en GRB kaart (onder). ..... - 60 -
Figuur 22. De onderzochte zones tijdens het plaatsen van de boringen. ..... - 62 -
Figuur 23. Landschappelijke boringen op de bodemtypekaart. ..... - 63 -
Figuur 24. Boortransect van noordwest (links) naar zuidoost (rechts). ..... - 70 -
Figuur 25. Boortransect met weergave van boorpunten. ..... - 71 -